

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •**
Светог Димитрија 22

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

**Seme
rađa
profit**

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina IV • Broj 55 • 16. januar 2015. • cena 40 dinara

**сремске
новине**

POLJOPRIVREDA

KALORIJE

Foto: M. Mileusnić

Tek kada padne sneg, kada se izađe iz traktora i obora i malo odmori, može se istinski uživati u plodovima rada tokom godine. Tako smo u Donjem Tovarniku sreli domaćina i predsednika Saveta Mesne zajednice

Milana Aleksića koji nam se, po sremački, malo pohvalio sopstvenim kaloričnim proizvodima. Kada domaće kobasice, šunku, slaninu i kulen „prate“ dobra rakija i vino, zima ne deluje tako gadno. **Strana 10.**

U OVOM BROJU

SEOSKI DIVANI U BINGULI:

**Samodoprinos
- želja ili mogućnost**

Strana 4.

ISTRAŽIVANJA:
STOČARSTVO SRBIJE

**Loša politika
„pojela“ stoku**

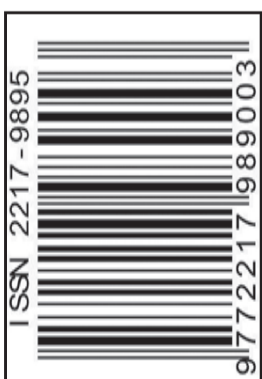
Strana 7.

SREMSKA MITROVICA • OKUPILI SE BIVŠI RADNICI "MITROSA"

Samo da fabrika proradi

Stotinak bivših radnika industrijske klanice i fabrike konzervi „Mitros“ okupilo se u sredi ispred Gradske kuće u Sremskoj Mitrovici kako bi podržali napore lokalne samouprave da preduzeće dobije novog vlasnika. **Strana 3.**

SMS MALI OGLASI 063/8526-021

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 29.12. 2014. do 9.1. 2015.

**Rast cene
kukuruza**

**Dešavanja
na svetskim
berzama**

Složni kada je najpotrebnije

Poljoprivrednici iz Stare Pazove sakupili su dva šlepera i jedan kombi stočne sa oko 15 tona kukuruza, deteline, slame, dok su poljoprivrednici iz Surduka, Banovaca, Belegiša sakupili jedan kamion stočne hrane. Takođe, i poljoprivrednici iz Vojke prikupili su jedan kamion stočne hrane, poljoprivrednici iz Goubinaca dva kamiona...

Na petom Saboru poljoprivrednika Srbije koji je održan u Požarevcu pred kraj prošle godine, mesnom i opštinskom udruženju poljoprivrednika iz staropazovačke opštine uručene su zahvalnice za humanost koju su ispoljili, pomažući poljoprivrednicima u područjima pogođenim polavama. Šleperi stočne hrane koju su skupili poljoprivrednici iz staropazovačkog Udruženja poljoprivrednika i Udruženja poljoprivrednika opštine Stara Pazova, otpremljeni su u opštine Krupanj, Obrenovac, Ub i Vladimirci.

Potpredsednik Staropazovačkog udruženja poljoprivrednika **Vladimir Uhr** naglašava da su im zahvalnice od Nezavisne asocijacije poljoprivrednika Srbije čiji su član, stigle kao neki vid priznanja za trud koji su uložili pomažući pomoć svojim ugroženim kolegama. Saboru su pored Uhrja, prisustvovali i predsednik opštinskog Udruženja poljoprivrednika **Jaroslav Fabri** i **Dragana Stojanović**, načelnica za poljoprivredu opštine Stara Pazova, kojoj je, takođe uručena zahvalnica za organizaciju humanitarne akcije.

– Ne bih voleo da u takvim akcijama više učestvujemo i ne daj Bože da nas više pogađaju takve vremenske nepogode – kaže Uhr i ističe da su poljoprivrednici sta-

Vladimir Uhr

ropazovačke opštine uvek spremni da pomognu i da su u tome jedinstveni.

– Mi smo među prvima pristupili prikupljanju humanitarne pomoći kao članovi Nezavisne asocijacije

poljoprivrednika Srbije i sa njima smo se organizovali da humanitarnu pomoć u stočnoj hrani uputimo najugroženijim članovima. Bili smo svi složni kada je trebalo da se pomogne. Poljoprivrednici iz Stare Pazove sakupili su dva šlepera i jedan kombi stočne hrane i tu je bilo sigurno oko 15 tona kukuruza, deteline, slame, dok su poljoprivrednici iz Surduka, Banovaca, Belegiša sakupili jedan kamion stočne hrane. Takođe, i poljoprivrednici iz Vojke prikupili su jedan kamion stočne hrane, poljoprivrednici iz Goubinaca dva kamiona – podseća Uhr i dodaje da oba poljoprivredna udruženja rade tokom cele godine i stoje svojim članovima na usluzi, ali ono što ih u ovom momentu najviše tišti je neisplaćena preuzeta šećerna repa, mada, po njegovim rečima u staropazovačkoj opštini na deponijama leži još oko 20 odsto slatkog korena. Dobar rod, kaže doneo je ratarima samo gubitak. Smanjena cena, niska digestija i visoka prljavština repe, uzela je priravnim proizvođačima zaradu.

– Teška je situacija s repom. Delimično je odvežena, a ona koja je preuzeta nije isplaćena do 31.12.2014. godine što je bio ugovoreni rok. Svi poljoprivrednici čekaju te pare a o njima ni reči. Razočarani smo odnosom šećerana i

Šansa za mlade

Ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine prof. dr Snežana Bogosavljević Bošković uručila je decembra 2014. godine, na V Saboru poljoprivrednika u Požarevcu priznanja za najbolje poljoprivrednike u različitim oblastima proizvodnje.

– Nadam se da će mladi u selu prepoznati svoju šansu, rekla je ministarka Bogosavljević Bošković govoreći o problemu odlaska mladih u gradove uručujući nagrade mladim poljoprivrednicima koji nastavljaju tradiciju svojih očeva i dodala da je ovo „prilika da se mladi podstaknu i nagrade, ali i da im se objasne posebne mere kojima će biti stimulisani da ostanu na selu, da budu motivisani da se vraćaju na selo, da svoja znanja primenjuju na svom imanju i da oni budu primer za širenje pozitivne klime kada se radi o vraćanju mladih na selo“.

– Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine radi na izradi predloga mera koje bi dodatno pomoglo da se mladi okrenu selu i poljoprivredi“, izjavila je ministar Bogosavljević Bošković i podsetila na rekordnu isplatu

mislim da će mnogi ratari iz naše opštine odustati od proizvodnje šećerne repe – žali se Vladimir Uhr i naglašava da nije moguće saradiva-

Snežana Bogosavljević Bošković u Požarevcu

ti sa partnerima koji nisu fer i koji ne poštuju prvobitno ugovorene uslove.

G. Majstorović

Obradovani samo stočari

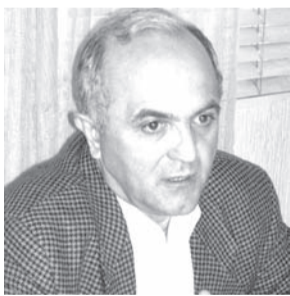
Kako je cena zakupa bila "naduvana", mnogi stočari su do sada odustajali od ponuđene zemlje po pravu prečeg zakupa jer im je bila preskupa prosečna cena

U Sremu veruju da će izostanak subvencija uticati na manje interesovanje za državne oranice što će pogodovati stočarima koji zbog visokih cena često nisu uzimali zemlju po pravu prečeg zakupa. Generalni sekretar Sremske privredne komore **Vladimir Vlaović** podseća da je cena zakupa poljoprivrednog zemljišta u međusobnim transakcijama poljoprivrednika dostizala i 700 evra za katastarsko jutro, a da će pad interesovanja za zakup državnih oranica, zbog izostanka subvencija, najviše pogodovati stočarima koji su do sada zbog visoke prosečne cene zakupa često i odustajali od ponuđenog zemljišta po pravu prečeg zakupa.

– Uobičajena cena zakupa u Sremu se kreće od 200 do 300 evra za katastarsko jutro, u zavisnosti od

kvaliteta zemljišta. Međutim, kada je reč o zemljištu na kojoj se gaji duvan, na primer u Golubincima kod Stare Pazove i Kukujevcima kod Šida, zakup jutro zemlje išao je i do 700 evra – kaže generalni sekretar Sremske privredne komore Vladimir Vlaović. On navodi da će izostanak subvencija za zakup državnog zemljišta dovesti do pada interesovanja za uzimanje državne zemlje u zakup.

– Bez subvencija ratari neće imati dobit obrađujući državnu zemlju. Bez interesa da se zakupljuje zemlja, cena će padati, a to će jedino pogodovati stočarima koji su i

Vladimir Vlaović

do sada imali pravo prečeg zakupa državnog zemljišta. Oni su morali da uzimaju zemlju po prosečnoj ceni, a kako je cena zakupa bila "naduvana", mnogi su odustajali od ponuđene zemlje jer im je bila preskupa – objašnjava Vlaović.

Inače, izostajanje subvencija za zakup državnog zemljišta nije uticalo na cene u trgovanju među ratarima pa se ovih dana u fruškogorskim selima katastarsko jutro kvalitetne zemlje blizu asfaltnog puta kupuje po ceni od sedam hiljada evra.

Ž. N.

Da li će zakup biti isplativ bez subvecnija?

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Mišan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 063/8526-021
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • RegistarSKI broj NV000659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

SREMSKA MITROVICA • DOK ČEKAJU ODLUKU ODBORA POVERILACA OKUPILI SE BIVŠI RADNICI "MITROSA"

Samo da fabrika proradi

Od prodaje "Mitrosa" i oživljavanja proizvodnje u njoj ne bi dobili samo bivši radnici već ceo region. Povećala bi se stočarska proizvodnja, posle dugog vremena pokrenula bi se prerada mesa i prerađevina, a to bi dovelo do otvaranja novih radnih mesta, poručeno sa skupa podrške

Više desetina bivših radnika nekadašnje Industrijske klanice i fabrike konzervi "Mitros" okupilo se minule srede, 14. januara, u Sremskoj Mitrovici ispred Gradske kuće, u nameri da još jednom daju podršku nastojanjima lokalne samouprave u iznalaženju konačnog rešenja za njihovu fabriku prodajom iz stečaja. Podsećamo, na svojevremeno objavljeni javni poziv za prodaju Mitrosa" prijavila se austrijska kompanija "Gierlinger Holding" a o ponudenoj ceni i uslovima se još nije izjasnio Odbor poverilaca ove fabrike.

Među okupljenim bivšim radnicima Mitrosa" je **Marinko Kršić**, koji je 35 godina radio u toj fabrici. Kršić ne zaboravlja kako je pre skoro 10 godina njegovu fabriku kupio Rodoljub Drašković odnosno "Svislajon"...

- Bilo je to u martu 2005. godine, nisam se tada ni razdužio, morao sam potpisati papir da napuštam radno mesto. Ipak, ostvario sam penziju. Znali smo šta će biti nakon prodaje, organizovali smo se, a sada 1.880 malih akcionara treba da putem suda dobiju svoje prinadležnosti od fabrike. Bili smo brend, gigant, ali smo propali i za to snose krivicu, po mom mišljenju, mnogi od - zakona i države do Agencije za privatizaciju i tadašnjeg rukovodstva. Sada kad fa-

Mitros čeka novog vlasnika

brika ima zainteresovanog kupca šansu ne treba propustiti, smatra Marinko Kršić.

Mali akcionari i bivši radnici pred zgradom Skupštine grada Sremska Mitrovica

Čirilo Maričić

Toplica Perić

Marinko Kršić

Bivši radnik, a poslednji sindikalac u "Mitrosu" **Toplica Perić** dobro se seća privatizacije ove firme i muke radnika da ostvare svoje prinadležnosti.

- Ovo okupljanje je izraz velike podrške lokalnoj samoupravi u borbi za konačno rešenje pitanja „Mitrosa“ i otvaranja novih radnih mesta. Razgovarali smo sa gradonačelnikom i ostalima iz lokalne sa-

mouprave nakon što je stigla ponuda ausrijskog potencijalnog kupca. Podržavamo nastojanje da „Mitros“ bude prodat, a ovim gestom mi upućujemo apel onima koji odlučuju o sudbini naših radnika. Hoćemo da svi znaju da je želja radnika da "Mitros" bude prodat, istakao je Toplica Perić.

Prva prodaja "Mitrosa" dogodila se marta 2005. godine, a kada je

Danas konačna odluka

Odbor poverilaca mitrovačkog "Mitrosa" danas treba da donese konačnu odluku povodom ponude koju je za kupovinu nekadašnje industrijske klanice i fabrike konzervi dao austrijski "Gierlinger holidng". Na prošlom sastanku ovog odbora odluka o tome nije doneta, kako je rečeno, iz proceduralnih razloga.

bila u većinskom vlasništvu "Svislajona" usledilo je "deljenje" fabrike na manje celine, registracija za druge poslove i slično, a time je ovaj gigant klanice industrije odveden u stečaj, istakli su radnici na skupu. Pre privatizacije ova fabrika je imala 1.200 radnika a na kraju, uvodjenje stečaja je dočekalo 145 radnika.

Na skupu je rečeno da ima šanse za ponovono oživljavanje rada ove firme, daje je potencijalni kupac, ali i činjenica da se ovom rilikom ne prodaje sva imovina „Mitrosa“ već samo ono što je "u fabričkoj žici". „Mitros“ ima imovinu u drugim okolnim državama, ima prodavnice, tzv. staru klanicu i druge objekte pa će i njihovom naknadnom prodajom biti još novca za namirenje poverilaca.

- Ovo je jedinstvena i poslednja prilika da se naša fabrika proda jer, ako se to ne dogodi, doživeli smo sudbinu da od tolikih pogona neće ostati ništa. Godine i neulaganja čine svoje a ako se sadašnja šansa iskoristi dobićemo i mi i buduću radnici i region. Kupac planira da zaposli 300 radnika a proizvodnja će se širiti pa će biti pune ruke posla i za stočare i za druge radnike, smatra **Čirilo Maričić**, koji je 28 godina zajedno sa drugima delio sudbinu "Mitrosa" i ne može da gleda kako nekadašnji gigant mesne industrije regiona sada izgleda. **S.D. - M.M.**

Sa skupa u Sremskoj Mitrovici

Šansa koj ne treba propustiti

BINGULA • SA MARKOM KRAMAROM, PREDSEDNIKOM MESNE ZAJEDNICE

Samodoprinos - želja ili mogućnost

Tek kad nešto nemaš vidiš koliko vredi, kaže jedna narodna izreka, a njom se izgleda rukovode mnogi od onih koji pokušavaju da ovih dana ponovo u selima uvedu samodoprinos. Duga tradicija ovog vida finansiranja razvoja sela biće na ispitu i u fruškogorskom selu Bingula gde žele da znatan deo novca usmere u atarske puteve

Samodoprinos je mnogim selima, pa i gradovima, bio siguran izvor sredstava za lakše rešavanje niza vitalnih problema u naseljima. Još kada se tako izdvojena sredstva udruže sa nekim fondovima, udruženjima, pa se nađe povoljan investitor, može se od malo sakupljenog novca obezbediti budžet za rašavanje niza krupnijih stvari. O tome ovih dana razmišljaju u Binguli u šidskoj opštini, jer se spremaju da ponovo, nakon dvogodišnje pauze, sprovedu refenedum i uvedu petogodišnji samodoprinos.

Predsednik saveta Mesne zajednice Bingula **Marko Kramar**, nada se najboljem, a izjašnjava je 16., 17. i 18. januara.

Potrebe sela i meštana su u narednom periodu suština programa novog samodoprinos. To su izgradnja i popravka atarskih puteva za koji bi se odvojilo 30 odsto sakupljenih sredstava, izgradnja i popravka trotoara sa 20 odsto sakupljenih sredstava, čišćenje kanala i uklanjanje bankina sa istim procentom novca, dotacija društvenim udruženjima, čišćenje divljnih deponija sa pet posto, popravka zgrade Doma kulture 20 odsto i nasipanje puteva kroz selo sa 10 odsto obezbeđenih sredstava od samodoprinos. Plan je da se samodoprinos izdvaja po

Marko Kramar, predsednik Saveta mesne zajednice

stopi od tri odsto na zarade i 30 kilograma pšenice po hektaru od poljoprivrede, objašnjava Kramar.

Ali, dakako sve zavisi od rezultata i izjašnjava onih sa pravom glasa u selu. Pre godinu dana kada su pokušali da uvedu novi

Mesna zajednica Bingula

samodoprinos, nedostajalo je za cilj 20-ak glasova.

Ovde je kao i u nekim drugim selima dugi niz godina važila tradicija izdvajanja samodoprinos. Ali, plaćali su samo zaposleni, a ne i ostali. Poljoprivrednici nisu plaćali porez pa ni samodoprinos sada okušavamo da to uvedemo tako što će ljudi davati 30 kilograma pšenice po hektaru zemlje, objašnjava predsednik saveta mesne godine i dodaje da će biti dobro ako s uspe, ako ne ništa, jer se ljudi ne mogu terati da glasaju.

Od čega se u selu živi, pitamo Marka Kramara. Odgovara nam da se živi uglavnom od poljoprivrede, jer je malo zaposlenih

Uglavnom se ljudi bave ratarstvom, stočarstvom, voćarstvom. Imamo nekoliko porodica koje se bave proizvodnjom duvana. Upravo

zato su se većinom živi od agrara mi smo i program samodoprinos tako planirali. deo atarskih puteva smo ranije odradili, oko dva kilometra ukupno u više pravaca. treba popraviti i nekoliko čuprija u ataru koje su propale jer više ne koristimo male prikolice već one od dva ili tri vagona.

Trenutno u predelu "Slobodinci" čiste se kanali, a posle toga sledi

Zakup

Aktivnosti sela Bingule su finansirane delom iz zakupa od zemlje koje mesna zajednica poseduje i daje u zakup.

U prethodnom periodu zakup zemlje je iznosio 11.000 dinara, jer to nije zemlja prve klase. To je zemlja koja je ostala od komasacije i pripala je na korišćenje mesnoj zajednici.

posao u potesu "Livade". Stali su malo zbog januarakih praznika, ali će se nastaviti.

Posla će biti u selu. Treba urediti i trotoare. I taj posao je ranije delom urađen, ali u Binguli je ukupno 12 ulica, stalno treba nešto raditi, a radi se kad ima novca.

U ataru Bingule je oko 2.000 hektara oranica, uglavnom su u vlasništvu poljoprivrednika pojedina. Hoće li oni biti solidarni oko uvođenja samodoprinos ostaje da se vidi. A ako bude povoljan ishod samodoprinos, rešice se mnoge bitne stvari za ovo selo i njegove meštane.

S. Đaković

Seoska škola

Pošta

Ovo selo ima poštu, ali ona radi samo dva dana u nedelji. Tako se događa da penzioneri čekaju duže penziju, nego što bi bilo da pošta radi svaki dan. O takvoj mogućnosti su razgovarali sa nadležnima, ali za sada bez uspeha.

Uređenje trotoara u planu

PODSTICAJI

NOVI SAD • IZ POKRAJINSKOG SEKRETARIJATA ZA ENERGETIKU I MINERALNE SIROVINE

Pare za obnovljive izvore i farme krava

Za realizaciju projekata iz oblasti obnovljivih izvora energije više od 29 miliona i nešto više za energetski održive farme mlečnih krava

Pokrajinski sekretar za energetiku i mineralne sirovine mr Nenad Stanković potpisao je krajem godine ugovore o dodeli bespovratnih podsticajnih sredstava za sufinansiranje projekata korišćenja biomase za proizvodnju toplotne energije u javnim ustano-

vama. Za ove projekte izdvojeno je ukupno 29.133.898 dinara, a prema konkursnoj komisiji sredstva je dobilo osam javnih ustanova, od ukupno jedanaest aplikanta.

Takođe, potpisani su i ugovori za dodelu bespovratnih sredstava za sufinansiranje projekata energet-

ski održivih farmi mlečnih krava. Od ukupno 78 prijavljenih projekata, sredstva će primiti četrdeset i osam poljoprivrednih gazdinstava sa teritorije AP Vojvodine. Za realizaciju ovih projekata, iz budžeta Sekretarijata izdvojeno je 29.994.857 dinara.

S. P.

I Sremci među korisnicima sredstava

SREMSKA MITROVICA

BEZBEDNO KORIŠĆENJE SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA I ZBRINJAVANJE AMBALAŽNOG OTPADA

Zaštiti useve i - sebe

Savremena poljoprivredna proizvodnja, zna se, ne može bez korišćenja sredstava za zaštitu bilja, ali ta sredstva treba koristiti samo onda kada je to zaista potrebno i po kriterijumima koji su propisani

Krajem prošle godine u Sremskoj Mitrovici je, u saradnji sa Udruženjem inostranih proizvođača sredstava za zaštitu bilja u Srbiji SECPA, organizovano savetovanje za stručnjake poljoprivredne struke koji rade u zeljoradničkim zadrugama, poljoprivrednim apotekama, poljoprivrednim školama, za distributere ovih sredstava i poljoprivredne proizvođače- korisnike seminar "Bezbedno korišćenje sredstava za zaštitu bilja i bezbedno zbrinjavanje ambalažnog otpada od sredstava za zaštitu bilja". Skup je okupio preko 70 slušalaca što dovoljno govori o značaju teme i ozbiljnosti zadataka koji predstoje.

Samostalni stručni saradnik za zaštitu bilja u Poljoprivrednoj stručnoj službi Sremska Mitrovica **Senka Mišković** podsetila je kako je veoma važno da je ambalažni otpad bezbedno lagerovan i na pravi način opran.

- Na skupu su govorili brojni stručnjaci, čulo se o značaju klasifikacije, pakovanja transportu, zaštiti i preventivi tokom pripreme i primene sredstava za zaštitu bilja. Bilo je reči o sistemu upravljanja ambalažom, inspekciji ambalažnog otpada. Slušaoci su čuli mnoge važne savete, a medju njima je i onaj da takva ambalaža mora biti isprana tri puta i probušena jer je samo u tom slučaju bezopasna. Rađene su analize, koje pokazuju da, ako

Senka Mišković, samostalni stručni saradnik za zaštitu bilja

Predavanje

Ambalaža ima važnu ulogu

se ambalaža tri puta pravilno ispere postigne se navedeni cilj, rekla je Senka Mišković.

Sredstva za zaštitu bilja imaju važnu ulogu u postizanju većih prinosa i poboljšanju kvaliteta poljoprivrednih proizvoda. Najznačajniji cilj u procesu proizvodnje sredstava za zaštitu bilja je bezbednost ljudi i okoline. Proizvođači sredstava za zaštitu bilja sprovode brojna istraživanja na osnovu čijih rezultata se određuju uslovi za bezbednu upotrebu njihovih proizvoda: za korisnike sredstava, za potrošače poljoprivrednih proizvoda i za životnu sredinu. Iz tih razloga proizvođači sredstava za zaštitu bilja postavljaju ciljeve vezane za uputstva i preporuke u vezi korišćenja samih sredstava za zaštitu bilja i uklanjanja, odnosno, zbrinjavanja ambalažnog otpada.

Zajedno sa sredstvima za zaštitu bilja, na tržište dospeva i ambalaža koja nakon upotrebe sredstava za zaštitu bilja postaje otpad. Ambalaža ima važnu ulogu u sigurnoj isporuci i upotrebi sredstava za zaštitu bilja na tržištima, pri čemu se smanjuje na najmanju moguću meru rizik gubitka u lancu plasmana kao i izloženosti korisnika, poručuju iz Udruženja SECPA koji zajedno sa svojim članicama, intenzivno saraduje sa državnim regulatornim telima s jedne strane i korisnicima sredstava za zaštitu bilja sa druge strane, kako bi na tržište plasirali sredstva u adekvatnoj ambalaži, i obezbedila efikasan sistem zbrinjavanja ambalažnog otpada.

Stupanjem na snagu Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu i definisanjem nacionalnih ciljeva upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom, svi odgovorni subjekti upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom: uvoznici, odnosno proizvođači sredstava za zaštitu bilja su u obavezi da obezbede adekvatno zbrinjavanje ambalažnog otpad.

Od 2009. godine u Srbiji je na snazi zakon u ovoj oblasti a on uz ostalo, ukazuje da su proizvođači sredstava za zaštitu bilja dužni da bezbedno uklanjaju ambalažu ove vrste.

Da bi se sa to praktično što uspješnije sprovelo 23. januara u Sremskoj Mitrovici usledice novi sastanak na kome će se okupiti predstavnici opština

Poštovati proceduru

Proizvođačima se još jednom upućuje podsećanje da prilikom korišćenja sredstava za zaštitu bilja na njivama treba da koriste maske, rukavice i zaštitna odela. Oprema koju koriste mora biti sertifikovana. Takođe, određena procedura mora da se primeni prilikom odevanja i skidanja ove opreme, podsetila je Senka Mišković iz PSS Sremska Mitrovica.

Šid, Sremska Mitrovica, Stapa Pazova i Pećinci, sa predstavnicima poljoprivredne stručne službe i Udruženja inostranih proizvođača sredstava za zaštitu bilja radi dogovora o datumima preuzimanja ambalaže od zaštitnih sredstava, istakla je Senka Mišković.

- O značaju ovih pitanja mi ćemo proizvođačima govoriti i na našim zimskim predavanjima gde će ovog puta biti od tema i zbrinjavanje ambalažnog otpada. Na predstojećem sastanku u Sremskoj Mitrovici biće reči o datumima preuzimanja ambalažnog otpada u mesnim zajednicama, da abi ove godine na teritoriji četiri opštine koje pokriva ova poljoprivredna stručna služba to moglo da se realizuje, dodala je naša sagovornica.

Prema našim saznanjima pomenu ti posao će biti besplatan, ali će se preuzimati samo bezbedan ambalažni od sredstava za zaštitu bilja.

Tekst: **S. Đaković**

Foto: **M. M.**

i arhiva PPS Sremska Mitrovica

Puna sala

BEOGRAD • SARADNJA DVA MINISTARSTVA

Kadrovi za NRL

Obezbeđeni stručni kadrovi za Nacionalnu referentnu laboratoriju

Ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine prof. dr Snežana Bogosavljević Bošković i ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Srđan Verbić potpisali su 31. decembra 2014. godine, Protokol o saradnji u cilju obezbeđivanja neophodnih naučnih kadrova koji će biti angažovani u Nacionalnoj referentnoj

laboratoriji.

- Objedinjavanje resursa dva ministarstva je u interesu građana Republike Srbije i označava početak jedne dobre saradnje a obezbeđivanjem dovoljnog broja stručnjaka, pripreme su završene i laboratorija uskoro može da počne sa radom - izjavila je ministar Bogosavljević Bošković.

Ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine prof.dr Snežana Bogosavljević Bošković je podvukla i da je potpisivanjem ovog Protokola obezbeđen i poslednji neophodan uslov za početak rada Nacionalne Referentne laboratorije koja će biti otvorena početkom 2015. godine.

S. P.

Potpis na protokol dva ministarstva

Prirodni recepti za razne boljke

Recepti za dijabetes

1. Polenov prah

Uzimajte 1/2-1 kašičicu samlevanog polenovog praha 3 puta dnevno 20-30 minuta pre obroka.

2. Koren maslačka

Sipajte uveče 2 kašike iseckanog korena maslačka u termos i dodajte pola litra ključale vode. Termos dobro zatvorite i ostavite da ova mešavina odstoji do ujutru. Ujutru procedite čaj i pijte po pola čaše 3-4 puta dnevno pola sata pre jela.

Stavljajte svež maslaček u salate. On smanjuje nivo šećera u krvi zahvaljujući tome što sadrži inulin. Konzumiranje maslačka je korisno jer poboljšava imunitet.

3. Šipak

Sipajte u emajliranu posudu 2-3 kašike iseckanih suvih plodova šipaka i prelijte ih sa 3 čaše ključale vode. Kuvajte 12 minuta. Zatim sklonite sa šporeta i ostavite da odstoji, poklopljeno, 3 sata. Pijte po pola čaše 3-4 puta dnevno 20-30 minuta pre obroka.

Šipak pomaže normalizovanje metabolizma glukoze i poboljšava imunitet.

4. Lovorov list

10 g zdrobljenog suvog lišća sipajte u termos. Dodajte tri čaše ključale vode i ostavite da odstoji u zatvorenom termosu 3 sata. Procedite i pijte po 1/2 šalice 3-4 puta dnevno, 20-30 minuta pre obroka.

5. Bela breza

Preljite 3 kašike usitnjenog, suvog lišća breze sa pola litra ključale vode. Poklopite i ostavite da čaj odstoji 3 sata. Pijte po 1/2 čaše 3-4 puta dnevno, pola sata pre jela.

6. Kupus

Pijte sok od kupusa po pola čaše, 3 puta dnevno 20-30 minuta pre obroka. Svaki put iscedite svež sok od kupusa.

7. Bokvica

Dve kašike suvog, usitnjenog lišća bokvice prelijte sa pola litra vode, poklopite i stavite u drugi, veći lonac sa ključalom vodom, pa kuvajte na pari 15 minuta. Ostavite da odstoji van šporeta 30-40 minuta. Zatim procedite i pijte po 1/3 - 1/2 čaše 2-3 puta dnevno, 30 minuta pre obroka.

Ruski eliksir zdravlja

U veliku teglu sipajte po jednu čašu soka šargarepe, crne rotkve, cvekla, tečnog meda i dodajte u tu smesu 1 litar votke. Sve dobro izmešajte i ostavite da odstoji u frižideru tokom 2 nedelje. Povremeno promućkajte sadržinu tegle.

Nakon 2 nedelje lagano preručite tečnost u drugu teglu, da talog ostane na dnu prve tegle. Pijte po 30 grama ovog eliksira 3 puta dnevno 30 minuta pre jela. Elikzir čuvajte u frižideru.

Mešavina br. 1

Uzmite lišće maslačka - 25 grama, koprivu - 25 grama, lišće borovnice 25 grama i lišće bokvice - 25 grama. Sve dobro promešajte.

Dve kašike ove mešavine prelijte sa pola litra ključale vode i prokuvajte 2-3 minuta. Poklopite posudu u kojoj se kuvao ovaj čaj i ostavite da odstoji van šporeta 30-40 minuta. Zatim procedite i pijte po 1/2 čaše 3-4 puta dnevno, 20-30 minuta pre obroka.

Mešavina br. 2

Uzmite lišće borovnice - 50 grama, lišće koprive - 50 grama, lišće zove - 50 grama. Sve dobro promešajte.

Uzmite 10 g ove mešavine, stavite u emajlirani lonac, prelijte sa 200 ml ključale vode, poklopite i stavite u drugi, veći lonac sa ključalom vodom, pa kuvajte na pari 30 minuta. Zatim ostavite čaj da se ohladi 30-40 minuta, pa procedite i sipajte u čašu. Dolijte u čašu onoliko vode koliko je potrebno, da dobijete ukupno 200 mililitara čaja. Pijte po 1/4 čaše 3-4 puta dnevno, pre obroka.

Mešavina br. 3

Uzmite koren čička-50 grama i lišće borovnice -50 grama.

Čaj se priprema kao mešavina br.2. Pijte po 1/4čaše 3-4 puta dnevno, pre obroka.

Lečenje dijabetesa korijanderom

Ovo je stari mongolski recept za snižavanje nivoa šećera u krvi.

Deset grama sitno iseckane ili samlevane biljke korijander prelijte sa 200 grama vode. Ostavite da čaj odstoji poklopljen 3 minuta.

Procedite čaj i podelite dobijenu količinu na 3 dela. Popijte ga u toku dana u tri prijema, između obroka.

Kurs lečenja je 2 - 3 meseca.

Kod hroničnih bolesnika, ovaj recept znatno snižava nivo šećera u krvi, a kod početnog dijabetesa dovodi do potpunog izlečenja.

Glog delotvoran kod problema sa štitnom žlezdom

RECEPTI ZA KOŽU

Za bubuljice

Ako vas muče bubuljice - akne na licu, oslobodite ih se pomoću ove jednostavne i efikasne paste, koja se često koristi u ruskoj narodnoj medicini.

Sipajte u teglicu 3 kašike prirodnog meda i 1 kafenu kašičicu mlevenog cimeta. Koristite isključivo drvenu kašiku. Dobro promešajte cimet sa medom. Uveče pre spavanja namažite bubuljice ovom pastom, a sledećeg jutra se umijte toplom vodom. Po pravilu, bubuljice nestaju za 2 nedelje.

Protiv ožiljaka

Izmiksirajte svežu pileću džigericu zajedno sa tvrdo kuvanim žumancima jaja. Potrebno je da se masa sastoji iz dve trećine džigerice i jednog dela žumanaca. Ovu smesu stavljajte na ožiljak, onoliko dugo, dok ožiljak ne nestane.

Za problematičnu kožu

Sameljite sveže lišće peršuna. Jednu kašiku mlevenog lišća prelijte čašom ključale vode i ostavite da odstoji poklopljeno 30 minuta. Zatim dodajte pola čaše belog vina i ostavite da odstoji još 20 minuta. Dobićete odličan osvežavajući losion - tonik za lice. Lezite i utrljajte u lice ovaj losion. Neka deluje bar desetak minuta. Zatim ga sperite mlakom vodom. Neiskorišćeni losion možete držati nekoliko dana u zatvorenoj flaši u frižideru.

Za znojave noge

1) Sitno sameljite hrastovu koru, pa obilno sipajte sebi u čarape. Ostanite u tim čarapama celu noć. To radite svako veče, sve dok se znojenje ne normalizuje. Vrlo je delotvorna i kupka: sto grama mlevene hrastove kore kuvajte 20 minuta u jednom litru vode. Na litar dobijete

Šipak pomaže kod dijabetesa

ne tečnosti dodajte 10 mililitara alkoholnog rastvora propolisa. Sipajte dobijenu tečnost u lavor i držite u njemu noge 20 minuta, pri temperaturi 38°C. Ovo radite 10 dana uzastopno.

2) Dobre su i kupke u teju od rastavića. Četiri kašike usitnjenih listova rastavića prelijte litrom vode i kuvajte 5 - 7 minuta. U gotov teju dodajte još jedan litar vode. Držite noge u ovom teju svaka 2 - 4 dana.

3) Svakodnevno, posle pranja, držite noge u rastvoru morske soli: 2 - 3 kašike soli na 2 litra vode.

Za ispucale pete

Sitno narendajte parče bundeve i pomešajte sa istom količinom kukuruznog ulja. Dovoljno je ukupno dve kašike ove smese da namažete ogrubele, ispucale pete. Namazana mesta pokrijte providnom folijom i obujte kratke čarape. Sa ovom oblogom prespavajte noć. Ujutru operite noge toplom vodom. Ovo sredstvo možete koristiti jednom mesečno i u profilaktičke svrhe.

Za pigmentne fleke

U staklenu posudu stavite 15-20 grama svežeg kvasca. U to iscedite jednu kašiku soka od limuna. Ovu masu dobro izmešajte i stavljajte je na pigmentne fleke na koži. Držite je na koži 15 - 20 minuta. Nakon toga papirnom salvetom skinite masu, ali je nemojte ispirati vodom.

Za opekotine

Izrendajte sirov krompir i stavite kao oblogu na bolna mesta na koži. Čim se obloga ugrije izrendajte nov krompir. Menjajte oblogu nekoliko puta.

Krompir leči sve opekotine, pa i one od preteranog izlaganja suncu.

RECEPTI ZA HERPES ZOSTER

1. Beli luk sa medom

Sitno izrendati 3 krupnija češnja belog luka i pomešati sa 100 grama meda. Ovom smesom belog luka i meda mazati obolele delove kože.

Lišće peršuna za problematičnu kožu

2. Hidrogen 3%

Često polivati obolele delove kože 3% hidrogenom.

3. Propolis

Piti alkoholne ili vodene kapi propolisa, a obolele delove kože mazati uljnim rastvorom propolisa.

4. Ulje od bundeve

Mazati obolele delove kože 4 puta dnevno uljem od bundeve koje se može nabaviti u prodavnicama zdrave hrane.

5. Koloidno srebro

Koloidno srebro poseduje anti-virusno dejstvo. Može se kupiti u apoteci. Natopiti gazu koloidnim srebrom i stavljati obloge na obolela mesta nedelju dana.

6. So i soda bikarbona

Pomešati 1 kasiku soli i 1 kasiku sode bikarbone i dodati vode da se napravi masa gustine milerama. Mazati 3 puta dnevno.

7. Heljda

Jednu kašiku heljdinog brašna preliti sa dve čaše ključale vode. Prokuvati i, kad se ohladi mazati obolele delove kože 2-3 puta dnevno.

ZA ŠTITNU ŽLEZDU

Kapi cveta gloga

Ako imate hipertireozu - povećanu funkciju štitne žlezde, pomoći će vam kapi od cveta crvenog gloga, koje se pripremaju na sledeći način:

Stavite cvetove crvenog gloga u teglu i prelijte ih 70% alkoholom, u odnosu 1:10. Teglu dobro zatvorite i ostavite da odstoji 7 dana. Nakon toga procedite sadržinu tegle i pijte 15-30 kapi, tri puta dnevno, pre jela. Ovo je stari ruski lek.

Blagotvorno deluje pri povišenoj funkciji štitne žlezde, snižava krvni pritisak, otklanja tahikardiju i poboljšava san.

Tinktura lišća muškate

Ovaj recept sa lišćem muškate poboljšava stanje kod snižene funkcije štitne žlezde - hipotireoze.

Napunite teglu svežim listovima muškate. Preljite lišće sa pola litra votke. Dobro zatvorite teglu i ostavite je da odstoji na tamnom mestu 30 dana. Za to vreme češće protresite teglu, da se sadržina ujednači. Posle 30 dana procedite sadržinu tegle i pijte po jednu kašiku dobijene tečnosti tri puta dnevno, 20 - 30 minuta pre jela.

Ukoliko vam ne prija da uzimate na prazan stomak ovo sredstvo koje sadrži alkohol, postupite na sledeći način. Jednu kašiku alkoholne tinkture lišća muškate sipajte u pola čaše ključale vode. Alkohol će ispariti, a vi ćete popiti ovaj lek u vidu blagog čaja.

STOČARSTVO SRBIJE

Loša politika pojela stoku

Proizvodnja mesa u Srbiji za dve decenije opala je sa 650.000 na 450.000 tona godišnje. Nekada smo po stanovniku godišnje trošili 65, a danas svega 43 kilograma mesa - Tržište formira cenu, i svaki posrednik ugrađuje sebe u nju, tako da najmanje dobija onaj koji tovu stoku i oko nje radi 365 dana godišnje

Piše: **Branislav Gulan**, član Odbora za selo SANU

Stočarstvo Srbije ima značajno mesto u privredi zemlje jer stvara veliku vrednost angažujući prirodne i ljudske resurse. Zastupljeno je u više od 600.000 domaćinstava i predstavlja granu koja učestvuje u formiranju društvenog proizvoda poljoprivrede sa oko 31 odsto. Iako ova delatnost ima šanse da bude značajna privredna grana, broj stoke u poslednjih dve decenije ima stalnu tendenciju opadanja. Istovremeno dok se smanjuje broj grla, opada proizvodnja i potrošnja mesa, ali raste broj klanica pa se danas u zemlji stoka kolje čak na 1.500 mesta! Analize pokazuju da je stočni fond u Srbiji opadao po stopi od 1,5 do tri odsto godišnje. U zemlji danas ima oko 920.000 grla goveda, što je za 300.000 manje nego 2000. godine, dok je u proteklih 12 godina broj svinja smanjen za više od 600.000, pa ih danas ima oko 3,1 miliona. Istovremeno dok se smanjuje stočni fond u Srbiji ima praznih oko 40.000 obora

U proteklih 12 godina broj svinja smanjen za više od 600.000

za tov stoke! Istovremeno Srbija od izvoznika mesa postaje njegov uvoznik!

Štale u Srbiji prazne

Od 1980. godine broj grla svinja smanjio se sa 4,5 miliona na četiri miliona 2000. godine i 3,1 miliona 2013. godine. Smanjio se i broj grla goveda - pre 34 godine, bilo ih je dva miliona, 2000. godine gotovo upola manje, Vođena je pogrešna politika za stočarstvo a 2013. godine bilo je svega oko 920.000 grla. Poslednjih 15 godina posebno su problematične.

- Od tada ide intenzivan pad koji se meri oko dva do tri odsto na godišnjem nivou. Potpuno je pogrešna politika vođenja u stočarstvu,

a znamo da u stočarstvu najsporije ide obrt kapitala, najveća su ulaganja i najduži je period za obnovu - rekao je **Nenad Budimović**, sekretar Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju Privredne komore Srbije.

Slobodan Ilić iz sela Majura kod Šapca sada hrani 48 krava, ali mogao bi mnogo više. Seća se drugačije slike svog sela.

- U mom selu nije bilo kuće u kojoj nije bilo najmanje jedne ili dve krave. Pa je normalno da ja u celom selu, koje ima 15.000 stanovnika, imam najviše krava, onoliko koliko je nekada imala cela ulica - pita se Slobodan Ilić.

Vlada Srbije, ne prvi put, najavljuje poljoprivredni zaokret - sprema paket mera kojima bi pomogla

najpre mala gazdinstva da ojačaju. Savetnik predsednika Vlade Srbije **Dragan Glamočić**, najavljuje da će oni koji raspolažu stočnim fondom imati prednost prilikom zakupa zemljišta. „Tako ćemo i onima postojećim omogućiti da dođu u posed državnog zemljišta mnogo lakše nego do sada, a takođe ćemo omogućiti i onima koji budu širili stočarsku proizvodnju da naredne godine mogu dobiti više i više zemljišta,“ obećava Glamočić.

- Imali smo projekte da u Srbiji tovim i 14 miliona svinja, navodi profesor novosadskog Poljoprivrednog fakulteta i vlasnik reprocentra za svinje dr **Vitomir Vidović**. Projekti su ostali u fiokama, a iz podataka se vidi da imamo sve manje stoke, raste nam uvoz i od nekadašnjeg izvoznika hrane postajemo uvoznici. Imam sopstveni reprocentar, učestvujem u njihovoj gradnji u svim zemljama bivše SFRJ, ali ih ne gradimo u Srbiji. Kada nemamo reprocentre ne možemo ni da imamo svinja u oborima!

Uništeno govedarstvo!

I pored izrazito povoljnih uslova stočarstvo Srbije se nalazi u dubokoj krizi. Broj stoke se u poslednje tri decenije značajno smanjivao pa je proizvodnja mesa opala sa 650.000 na 450.000 tona godišnje. Potrošnja mesa po stanovniku smanjena je u tom vremenu sa 65 na 43 kilograma godišnje. Uzroci se nalaze u narušenim paritetima cena, gubitku tržišta, nemogućnosti izvoza svih vrsta mesa, smanjenoj kupovnoj moći stanovništva, narušenom sistemu finansiranja, nedovoljnim sredstvima u agrarnom budžetu, neadekvatnom funkcionisanju robnih rezervi... Najteže stanje je u govedarstvu, što pokazuju i podaci da već dve decenije imamo dozvole za preferencijalni godišnji izvoz „bebi bifa“ od 8.875 tona u Evropsku uniju, a koristimo ga sa manje od 10 odsto. Najbolji primer je činjenica da je 2013. godine

bilo izvezeno svega 600 tona! Razlog je nepostojanje junadi. Jer, u tovu imamo oko 20.000 grla, a od toga 5.000 grla se prošvercuje godišnje u Bosnu i Hercegovinu preko Drine. Da bi ispunili kvotu izvoza „bebi bifa“ prema Evropskoj uniji, potrebno je da namenski u stajama bude 100.000 junadi! Da je to malo koliko sad imamo junadi i izvoza „crvenog mesa“, najbolji dokaz je činjenica da je 1990. godine u svet bilo izvezeno čak 50.000 tona „bebi bifa“, a od toga 30.000 tona je bilo iz Srbije. Za novac dobijen od izvoza „bebi bifa“ u SAD koji je trošila američka vojska, tadašnja Jugoslavija je kupovala avione... Proizvodnja junećeg mesa u Srbiji gotovo da je ugašena i država pod hitno bi trebalo da opredeli određena sredstva da bi je obnovila. Privrednici se sve manje odlučuju za tov junadi jer im se finansijski ne isplati, pa su čak i oni stočari koji su imali nadu, odustali od toga nakon suše u 2012. godini, kada je tov junadi desetkovan.

- Nekadašnja Jugoslavija je devedesetih godina prošlog veka izvezila je 50.000 tona „crvenog junećeg mesa“, a od toga iz Srbije je bilo 30.000 tona. U 2006. godini bilo je izvezeno 2.300 tona, a u 2013. godini oko 600 tona, sa tendencijom daljnjeg pada tog izvoza - navodi **Nenad Budimović**. Broj uslovnih grla stoke, prema procenama, trenutno iznosi 0,30 grla po hektaru oraničnih površina, što i dalje ukazuje na ekstenzivnost domaće proizvodnje. Cilj je da bude najmanje jedno grlo po hektaru, koliko imaju srednje razvijene zemlje. Po njegovim rečima Srbija ima kapacitet da gaji nekoliko desetina hiljada junadi u tovu. Problem je što farmeri ne vide dobit u tom poslu, a za to postoji više faktora. Ako nije garantovana cena otkupa stoke, onda će izgubiti. Tržište formira cenu, i svaki posrednik ugrađuje sebe u nju, tako da najmanje dobija onaj koji tovu stoku i oko nje radi 365 dana godišnje. Hrana za životinje je skupa i zato automatski nismo konkurentni na tržištu EU. Pored toga proizvođačima je potrebna stimulacija države, ali i organizovana proizvodnja. Dakle, ističe Budimović, proizvođačima treba jeftina hrana za životinje, organizovana proizvodnja, siguran otkup i plasman na inostrana tržišta, koji su ključni za unapređenje izvoza mesa na bilo koje tržište. Zbog loših uslova i nesigurne proizvodnje u Srbiji je 2012. godine zaklano oko 368.000 goveda i 5,8 miliona svinja. Ako se pretvori u meso, to je oko 80.000 tona goveđeg mesa, 260.000 tona svinjskog mesa, kao i 100.000 vrsta mesnih prerađevina, trajnih, polutrajnih, dimljenih i konzervisanih proizvoda.

(Nastaviće se)

U Srbiji 40.000 obora za tov stoke

MAOVI KOD ŠAPCA

Više krava nego stanovnika

Maovi imaju oko 750 stanovnika. Registrovana su 534 birača, a ostalo su deca i omladina. Od 229 kuća, u svega 170 živi neko. Ostalo je zaraslo u korov. Koliko je situacija u Maovima ozbiljna govori podatak da u septembru 2014. godine nije bilo nijednog prvaka u osnovnoj školi

Selo Maovi kod Šapca lider je u proizvodnji mleka u ovom delu Srbije. Skoro svako domaćinstvo ima farmu krava, a statistika kaže da po stanovniku dođe krava i po. Za razliku od drugih sela, ne samo u šabačkoj opštini, već i širom zemlje, ovde se meštani hvale visokim standardom. Kako ističu, od isporuke mleka dnevno se u Maove sliju stotine hiljada dinara. U švajcarski standard na desetak kilometara od grada, čini se, umešala se srpska priča.

Tako u ovom selu postoji samo jedna prodavnica koja radi ceo dan, Dom kulture je ružičan i zatvoren, nema gradske vode, kanalizacije, uličnog osvetljenja, pristojnih puteva... Da bi se došlo do **Milorada Božića**, sigurno najvećeg proizvođača mleka u Mačvanskom okrugu, skoro da je potrebno oklopno vozilo.

- Svakog dana do mene se probijaju kamioni sa cisternama da pakuje mleko. Šapcu smo praktično pred nosom, a doći ovde pravi je podvig. Još je gore tokom sezonskih radova, kada ljudi sa traktorima ne mogu da priđu njivama. Nudio sam vlastima u Šapcu ja da platim deo da se uradi taj asfalt, ali kažu nema novca u bu-

džetu za drugi deo - priča Milorad Božić. U tri štale, Milorad sa suprugom **Slobodankom** i sinovima **Milanom** i **Ivanom** gaji više od 280 goveda, bukvalno svih uzrasta. Tu su junice, bikovi, telad, a ovih dana farma će postati bogatija za još 24 teleta. Mleko dobija od 90 muzara koje su priključene na vezani sistem mlekovoda. Dnevno od njih izmuze oko 2.200 litara mleka koje prodaje šabačkoj Mlekari. - Oni su mi ostali dužni četiri rate, što je oko osam miliona dinara. Razvlačenje sa isplatom za isporučeno mleko počelo je 2009. godine, a proizvođačima uvek treba živ novac. Ipak, najveća mi je muka što nema asfalta na deonici puta do mene. Nisam samo ja u pitanju, okolo su njive, a da bi se došlo do njih mora se proći ovuda - jada se Milorad. Milorad Božić i **Savko Pavlović** sa bratom Slavkom gaji 40 muzara i još toliko podmlatka. Njegova farma dnevno isporučuje 750 litara mleka. Zbog mlekarstva, Savko je nedavno napustio državni posao jer mu se poljoprivreda više isplati. Ipak, koliko god standard u ovom selu bio visok, ističe da su meštani Maova građani drugog reda. - Za sva okolna sela mi smo tiket sa 66 po-

godaka. Mnogo se para ovde sliva, ekonomski smo veoma jaki.

Druga strana priče je da u Maovima nemamo gradsku vodu, kanalizaciju, ulično osvetljenje, nemamo asfaltirani put. U centru imamo samo jednu prodavnicu. Nemamo čak ni zdravstvenu ambulantu niti crkvu. Eto zašto mladi beže sa sela - priča Savko Pavlović. Da je nepostojanje osnovnih uslova za život jedan od ključnih razloga zašto mladi odlaze, potvrđuje i dvadesetogodišnji student Vladimir Pavlović, predsednik Mesne zajednice Maovi.

- Maovi imaju oko 750 stanovnika. Registrovana su 534 birača, a ostalo su deca i omladina. Od 229 kuća, u svega 170 živi neko. Ostalo je zaraslo u korov. Koliko je situacija u Maovima ozbiljna govori podatak da u septembru nismo imali nijednog prvaka u našoj osnovnoj školi, tek naredne školske godine imaćemo četiri prvaka - kaže Pavlović. U tri odeljenja maovske škole, trenutno ima jedva 20 đaka. Mladi nemaju nikakvo mesto za razonodu, osim povremeno utakmica seoskog fudbalskog kluba. Sve smo ovo rekli i gradonačelniku Šapca, ali se završilo na tome da para, jednostavno - nema.

Običaji nakon rođenja deteta

U srpskim narodnim verovanjima, suđenice su božanske žene koje novorođenom detetu određuju sudbinu. Sudbinu određuju najčešće treće noći po rođenju deteta, a zabeleženo je u nekim srpskim krajevima da to može biti i sedme, ali i desete noći po rođenju deteta. Sudbinu deteta predlaže prva suđenica koja je i najstarija i veoma ružna i zla - ona želi detetovu smrt; srednja - ili druga po redu, takođe je zla, ali ona traži da dete bude sa telesnim nedostacima; treća i najmlađa, ujedno i najlepša i najplemenitija, predskazuje detetu dug život i sreću u braku. Obično se prihvati srednje rešenje. Prema drugom verovanju suđenice se zamišljaju kao mlade i lepe žene, obučene u bele haljine, pa se zbog toga često upoređuju sa vilama.

Sve u svemu, suđenice određuju ne samo koliko će vremena dete živeti, već i kakvom će smrću umreti. Kada se očekivao dolazak suđenica u kući je moralo biti sve uredno. Dete u čistim pelenama, oko njega su postavljeni, unapred spremljeni pogača, vino, bosiljak, kao i zlatni ili srebrni metalni novac. Sve to predstavlja svojevrsnu žrtvu, dar koji se čini suđenicama, a za uzvrat, kao uzdarje od njih se očekuje: blagost u proricanju sudbine.

Kod Srba postoji običaj da se, dok je malo dete u kući, ne sme davati vatra iz kuće, a posebno ne u večernjim satima. Aleksa Vasiljević je u Svriljgu zabeležio sledeći običaj: "Ne valja ništa davati iz kuće posle sunčeva zahoda ako u kući ima malo dete, da ne bi plakalo, i da mu se kakvo zlo ne dogodi. Ako se, pak, mora dati, n. i. vatra, onda ukućanin oćakne ugljen na pragu, i iznese te mu da preko praga, da ne može zlo u kuću ući". Kod Vuka je zabeležena poslovica: "Nije treću noć, dočuvan".

Period neposredno posle porođaja mnogi zovu "babinje". On traje šest nedelja, a za to vreme treba da nestanu sve promene koje su nastale tokom trudnoće, kao i da se telo oporavi posle porođaja.

Kad izlazite iz porodilišta u kuću običaj je da se sprema babinje. Babinje bi trebalo da Vam spremi neko od Vaših bližnjih (majka, svekrva, sestra, tetka, ujna itd). Obično se spremi pogača, pečeno pile,

Čim dete malo ojača može se izvršiti krštenje

boca crnog vina, parče sira i malo crnog luka - slanog. Pogača treba da se lomi sa nekim ko nije oženjen ili sa nekim mlađim članom Vaše porodice. Ista ta osoba zagrije pogaču i taj komad koji je zagrižen ostaje u krevetu kod novorođene bebe četrdeset dana. Ostale nabrojane stvari bi trebalo da se probaju, bar od svega po malo. Takođe, dok traju babinje, trebalo bi da u sobi u kojoj spava beba svetlo bude upaljeno.

Krštenje i znamenje

Krštenje je Sveta tajna kojom čovek postaje hrišćanin i član crkve. Samo kršten čovek ima pravo na sve ostale tajne i obrede u crkvi. Brojni su

običaji vezani za ovu Svetu tajnu, a mi ćemo ovde izneti ono, što je verski potrebno i ispravno, i što je važno za crkvu, počev od samog rođenja deteta.

Po pravilu crkve, trebalo bi da sveštenik čita molitvu porodilji u prvi dan kada rodi dete, zatim u osmi dan posle rođenja, kada se detetu daje ime, i kada postaje oglašeni, i zatim u četrdeseti dan, kada se vrši ocrkavljenje deteta (unošenje u crkvu). Međutim, prilike i okolnosti su u praksi zadržale samo dva momenta vezana za ovu Svetu tajnu, a to su: znamenje i krštenje.

Posle nekoliko dana od porođaja, kada majka i dete izadu iz porodilišta, vrši se znamenje deteta. Naime, neko od mlađih ukućana, srodnika ili komšija, odlazi kod nadležnog sveštenika, sa jednom flašom za vodu po znamenje. Sveštenik osveti vodicu, naspe u flašu, stavi u nju jedan stručak bosiljka, i daje detetu ime, koje dete nosi do krštenja. To ime se zove "ime na znamenju". Ovo se vrši u spomen, kada su malog Hrista, odneli u osmi dan u hram i kada je dobio ime. Vodica u flaši se donosi kući, i po narodnom običaju ta vodica se dodaje četrdeset dana u vodu kojom se kupava dete, ili sve do krštenja.

Čim dete malo ojača, posle nedelju dve, može se izvršiti krštenje. Crkva preporučuje da se krštenje obavi što pre, jer ukoliko bi se desio nesrećan slučaj, da dete umre nekršteno, nad njim se ne može izvršiti opelo. Krštenje se vrši

u hramu ili u manastirima i crkvama gde ima krstionica, a može i u domu roditelja.

Šta je potrebno za krštenje

Treba pripremiti krsnicu. Krsnica je platno bele boje, veličine od jednog do jednog i po metra, u koje se dete uvija posle krštenja. Od te krsnice se potom detetu sašije košuljica, benkica ili jastučić za spavanje. Običaj je u nekim krajevima, da kad počne krštenje, dete se zavija u očevu belu košulju sve dok ne bude kršteno vodom. Bela košulja i krsnica simbolizuju nevinost, čednost i bezgrešnost, jer je bela boja simbol čistoće duhovne i telesne. Voda kojom će se dete krstiti može se malo podgrejati, naročito u hladnim danima, da se dete ne bi prehladilo. Posle krštenja, voda se propisno na mesto gde se ne gazi, ili se izlije uz neki kalem ili u cveće u kući. Kosica koju sveštenik postriže pri krštenju, stavlja se u vosak, pa se i ona stavlja na neki kalem, ili se čuva u kući kao uspomena na ovaj veliki događaj u životu deteta Sveća koja se pali na krštenju, takođe se čuva u kući kao draga uspomena. Potrebno je i ulje, po mogućnosti maslinovo, kojim se dete pomazuje.

Ukoliko se dete krštava pre četrdesetog dana, od rođenja, majka ne može da prisustvuje krštenju, jer se žena četrdeset dana posle porođaja smatra nečistom. Inače, ako se krštenje obavlja posle četrdeset dana, preporučljivo je i poželjno da majka prisustvuje krštenju jer je to veliki dan i za njeno dete i za nju.

Vreme krštenja

Imajući u vidu, da svečani događaj krštenja prate obavezno i gozbe, dakle, pripreme svečanog ručka, crkva preporučuje, da se krštenja obavljaju u dane kada se mrsi, a u protivnom, ako se krštenje obavlja uz post, obavezno treba spremati posnu hranu. Veliki greh čine oni roditelji, koji za tako važan i veliki dan i događaj svoga deteta, uz post pripremaju mrnu hranu, i tako vrše javnu sablazan i navlače prokletstvo na sebe i svoje nedužno dete. Inače, krštenje se može izvršiti u svaki dan, i u svako doba dana i noći. Dobro je ukoliko se može krštenje obaviti praznikom da se dete i roditelji taj dan pričeste, ukoliko nije u

onih prvih četrdeset dana, kada majka ne sme u crkvu.

Kum na krštenju

Pored sveštenika koji krštava, važan činilac i važna ličnost na krštenju jeste kum. Kum daje ime detetu. On je svedok krštenja i duhovni otac deteta, koje se krštava. Zato kum mora biti pravoslavne vere, kršten, čistoga i moralnoga života, mora biti punoletan, dakle, telesno i duhovno zrela osoba, i da ima fizičku mogućnost da učestvuje u svetov tajni krštenja. Roditelji ne mogu biti kumovi svojoj deci, a takođe i monasi ne mogu kumovati na krštenju. Kum na krštenju se u ime deteta odriče satane, i sjedinjuje sa Hristom, čita, odnosno, ispoveda simbol pravoslavne vere u ime kumčeta. Zato je njegova dužnost, da u daljem životu brine o verskom vaspitanju svoga kumčeta. U našem narodu je zbog toga institucija kumstva na velikoj visini. Narod ne kaže uzalud: "Bog na nebu kum na zemlji".

Krštenje u nuždi

Ako se desi, da dete u slučaju bolesti, dođe u životnu opasnost, vrši se tzv. krštenje u nuždi. To krštenje može da izvrši svaka krštena osoba na sledeći način:

Dete se polije, ili pokropi vodom i govore se reči: Krštava se sluga Božji (ime) u ime Oca Amin, i Sina Amin, i Svetoga Duha. To je formula krštenja, koju posle sveštenik, ako dete ostane živo ne izgovara, a sve ostale molitve i radnje vrši po poretku.

Postupaonica

To je još jedan dečji praznik. Postupaonica se mesi onog dana kada dete napravi, samostalno, svoj prvi korak. Majka ce za taj dan pripremiti: veliku pogaču na koji će naredjati: pero, paru, lenjir, knjigu, termometar, kolač i mnoge druge stvari koje predskazuju buduću život. Na taj dan pozovu se manja i veća deca iz porodice i komšiluka. Pogača sa stvarima stavi se na nisku stolicu, a dete pusti da samo, prvi put, pristupi postupaonici. Ono što bude uzelo sa pogače, biće u isto vreme i predskazanje njegovog budućeg profesionalnog opredelenja. Ostala deca hvataju pogaču, lome je i nose. Postupaonica se može praviti kao pita ali prazna tj. nenadevena.

Brojni običaji vezani za krštenje

Od Krstovdana do Svetog Save

18. januar (5. januar, po starom kalendaru): Krstovdan - Narod veruje, da koji vetar duva na Krstovdan, da će duvati i preko cele godine. Ako toga dana duva severac, onda će godina biti gladna, ako duva jug ili košava, onda će biti godina rodna. Krstovdan se strogo posti. Ovoga se dana jede onaj pasulj, što je ostavljen od Badnjeg večera. Na vrh

19. januar (6. januar po starom kalendaru): Bogojavljenje - Na Vodice je običaj da se ustane vrlo rano. Čim zora zabeli, već je sve na nogama. Jedno žensko čeljade otide izjutra rano sa sudovima na izvor, da zahvati vode. Sa sobom ponese kitu bosiljka i pomalo od svake vrste žita. Kad dođe na izvor, žito baci u vodu govoreći: "Kako ide voda, tako da ide i beričet u naše njive!" Za tim napuni sudove vodom, a onu kitu bosiljka spusti obično u bakrač i vraća se kući. Kad se voda donese u kuću, onda nenačeti sud s vodom spuste na zemlju, a za tim polože sekiru na zemlju, ali tako da je ostric okrenut istoku, do sekire polože vatralj (ožeg) a do ovoga preslicu. Muški staju na sekiru, žene na vatralj, a devojke na preslicu, svi okrenuti istoku. Sad se svaki prekrsti tri put govoreći: "Prođoh sablju, ne posekoh se, prođoh vatru, ne izgoreh se, prođoh vodu, ne udavih se". Za tim tri put piju po malo vode govoreći: "Otac, Sin i Duh Sveti, amin!" Najzad svaki skoči na istok i unapred.

Gde je bliža crkva pošiju jedno čeljade, obično muško, da donese bogojavljenjske osvećene vodice. Tu vodicu

Lane na Bogojavljenje u Sremskoj Mitrovici

čuvaju kao lek i piju je u bolesti i kad koga bole oči. Od nje sipaju pomalo u burad s vinom, da bi se bolje održalo.

Na Bogojavljenje je običaj da se svaki rano u zoru okupa u reci radi zdravlja. Gde nema reke, idu na burad pa se dobro umiju. Na Bogojavljenje treba skinuti vešalice od kukuruza, što su ostavljene za seme, pa ih okruniti a klipke baciti u reku, da ih odnese voda. To rade radi beričeta, jer ovoga dana, kazu, Bog deli sreću.

Na Vodice se celog dana pozdravljaju sa: "Hristos se javi!" i otpozdravljaju sa: "Vaistinu se javi!"

Narod veruje da se uoči Vodica rastvaraju nebesa i da se javlja ljudima Bog, i ko god što tada od Boga zaželi, on mu ispuni. Pričaju kako je neki čovek provukao bio glavu kroz kolenike od prozora i čekao, da se Bog javi, pa kad je video da se Bog javio, u zabuni, u mesto da potraži šinik (bučuk) dukata, a on mu potraži glavu kao šinik. Bog mu ispuni želju. Ali kako nije mogao glavu vratiti natrag poviče: "Bože, ne slušaj šta luda truca, nego daj kako si i dosad davao!" Bog mu tada smanji glavu, kao što je i bila, te je ovaj vratio natrag.

U oči Bogojavljenja devojke čine razne vradžbine, da bi samo doznale, za koga će se momka udati. Neka uzme dva tri struka bosiljka, pa kad se dobro smrkne, odnese ih blizu reke i tu, u kraj reke, pobode ih u zemlju i svaki struk nameni na jednog momka. Sutradan rano dođe na reku i gleda, da li se je na koji struk uhvatilo inje. Na koji se struk bude uhvatilo inje, veruje, da će se udati, za momka kome je namenjen. Ako se inje ne bude ni na jedan stru uhvatilo, onda veruje, da se za te momke neće udati. Ako se inje na sva tri struka uhvati, onda će poći za koga ima volju. - Neka opet uzme svoju novu, nenošenu, suknju, pa je kad stane legati bude iglom govoreći: "Ko je moj suđeni neka mi se javi noćas pa ma kakav bio, bio mlad ili star, bio siromah ili bogat!" Suknju metne za tim pod glavu i legne da spava. Ako joj se u snu javi koji momak, ona veruje, da će se za njega udati. - Neka opet izađe u veče na drvljanik pa raspe jednu šaku žita (obično se uzima ovas) pa to ozgo malo zavlači svojom suknjom. Kad hoće da legne ona tu suknju metne pod glavu, pa koga momka te noći sanja, veruje, da će se za njega udati.

Ako na Bogojavljenje pada sneg, veruju biće rodna godina.

27. januar (14. januar po starom kalendaru): Sveti Sava - Sveti Sava smatra se kao zaštitnik od vukova. S toga se ovaj dan strogo praznuje. U mnogim kućama poste po čitavu nedelju dana pred Sv. Savu.

Stanje ozimih useva u sremu

Aktivna rupa glodara

Bolesti različitog intenziteta

Obilaskom parcela sa pšenicom i ječmom na području sremskomitrovačke opštine ustanovljeno je prisustvo gljivičnih bolesti sa različitim intenzitetom, što je uslovljeno starošću useva, primenjenom agrotehnikom, sortimentom, lokalitetom, predusevom.

Obilazili smo pšenicu i ječam na nekoliko lokaliteta i ustanovili prisustvo bolesti naznačeno u tabelama:

Pšenica se nalazi u fenofazi od 12-16 BBCH skale.

Širenju bolesti je doprinelo izuzetno toplo vreme u ovom periodu godine.

Prognoza meteorologa je pad temperature u narednom periodu,

Simptomi Puccinia spp na ječmu

tako da se za sad ne preporučuje funkcijni tretman.

Proizvođači bi trebalo da obilaze parcele i prate pojavu i širenje bolesti na svojim parcelama.

Stanje ozimih useva na terenu RC Ruma

Pregledom parcela pod pšenicom i ječmom na terenu RC Ruma (lokaliteti: Voganj, Stejanovci, Jazak, Irig, Ruma) ustanovljeno je da se ovi usevi nalaze u različitim fenofazama razvoja u zavisnosti od rokova setve, od 3 razvijena lista do 4 vidljiva stabla (13-24 BBCH).

Vizuelnim pregledom obavljenim u periodu od 23.12. do 25.12. uočeni smo prisustvo sledećih patogena:

Pšenica

Procenat napadnutih biljaka je različit zavisno od lokaliteta, sorte, vremena setve, primenjene agrotehlike, preduseva.

Simptomi sive pegavosti lista (*Septoria tritici*) su registrovani gotovo na svim pregledanim parcelama pod pšenicom na 4 do 20% biljaka. U odnosu na prethodne preglede uočava se povećanje intenziteta prisustva bolesti (povećanje broja zaraženih biljaka i procenta zaražene lisne površine).

Prisustvo rdje (*Puccinia spp.*) na ozimim pšenicama iz ranijih, a naročito kasnijih rokova setve je vrlo niskog inteziteta. Simptomi su registrovani samo na 3 lokaliteta:

Lokalitet	Sorta	BBCH skala	Septoria tritici		Puccinia sp.	
			% napadnutih biljaka	% Napadnutih listova	% napadnutih biljaka	% napadnutih listova
Martinci	MV Suba	16	45	25	10	1,6
Lačarak	MV Suba	16	20	8,3	5	0,83
Jarak	LG Avenae	15	25	10		
Divoš	LG Nikol	12	5	2,5		
Veliki Radinci	NS Zvezdana	12	40	20		
Erdevik	CCB Ingenio	15	30	8	15	3

Prisustvo bolesti na pšenici

Lokalitet	Sorta	BBCH	Septoria tritici		Pirenofora teres	
			% napadnutih biljaka	% napadnutih listova	% napadnutih listova	% napadnutih biljaka
Bosut	NS Nonius	14			2,5	5
Veliki Radinci	KG Bingo	12			2,5	5
Veliki Radinci	KG Zlatnik	12			0	0
Veliki Radinci	LG Paso	12			2,5	5

Prisustvo bolesti na ječmu

(Voganj - Ingenio, Jazak - Ingenio, Irig/Bankovci - Pobeda) na 2 do 4% biljaka.

Simptomi pepelnice (*Erysiphe graminis*) su uočeni samo na jednom lokalitetu (Irig/Bankovci - NS 40 S) na 7% biljaka.

Ječam

Simptomi mrežaste pegavosti ječma, *Pyrenophora teres* su uočeni samo na jednom lokalitetu (Stejanovci - Amorosa) u vidu pojedinačnih pega, kao i simptomi pegavosti lista ječma, *Rhynchosporium secalis* (Voganj - NS 525).

Opšte stanje ozimih useva je zadovoljavajuće i ne iziskuje mere zaštite u ovom periodu. Proizvođačima se preporučuje redovan obilazak parcela i praćenje pojave i širenja bolesti.

PSS Ruma nastavlja sa praćenjem i obaveštavanjem o zdravstvenom stanju u ozimim usevima.

Pojava i štete od glodara

Izuzetno povoljni vremenski uslovi, zajedno sa ostacima pret-

Aphididae spp.

hodnog useva na parceli, omogućili su povećanu aktivnost glodara koji prave štete na strnim žitima. Pregledom parcela pod pšenicom na području delovanja RC Mladenovac,

lokalitet Rabrovac pronađene su aktivne rupe i oštećenja od poljskog miša *Apodemus sylvaticus* i poljske voluharice *Microtus arvalis*. Na površini od 1 ha pronađeno je do 10 aktivnih rupa koje su raspoređene na obodima parcela i na ruderalnim površinama u blizini.

Preporuka proizvođačima je da običu svoje parcele kako bi utvrdili prisustvo i brojnost aktivnih rupa, a nakon pregleda ukoliko ima potrebe primeniti rodenticide na bazi cinkfosfida ili bromadiolona. Mamke ubaciti u aktivne rupe, a potom ih zatrpati kako bi sprečili trovanje drugih životinja.

Lokalitet	Sorta ječma	BBCH skala	Pyrenophora teres			Rynchosporium secalis		
			% napadnutih biljaka	% napadnutih listova	% zaražene lisne površine	% napadnutih biljaka	% napadnutih listova	% zaražene lisne površine
Voganj	NS 525	13	0	0	0	1	33,3	2
Stejanovci	Amorosa	22	2	20	2	0	0	0
Ruma/Fišer	Nonius	22	0	0	0	0	0	0

Lokalitet	Sorta pšenice	BBCH skala	Septoria tritici			Puccinia spp.			Erysiphe graminis		
			% napadnutih biljaka	% napadnutih listova	% zaražene lisne površine	% napadnutih biljaka	% napadnutih listova	% zaražene lisne površine	% napadnutih biljaka	% napadnutih listova	% zaražene lisne površine
Voganj	Ingenio	23	20	12,5	10	4	12	5	0	0	0
Stejanovci	Ingenio	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jazak	Pobeda	23	4	12,5	7	0	0	0	0	0	0
Jazak	Ingenio	22	0	0	0	2	20	5	0	0	0
Irig	NS 40 S	24	6	9,1	15	0	0	0	0	0	0
Irig	Simonida	24	10	8,33	3	0	0	0	0	0	0
Irig/Bankovci	Pobeda	24	9	8,3	30	3	8,3	30	0	0	0
Irig/Bankovci	NS 40 S	23	11	14,29	10	0	0	0	7	14,3	30
Ruma/Fišer	Euclide	23	11	14,3	3	0	0	0	0	0	0

Sremački recept za čitavu Srbiju

- Ono što našim paorima treba to je podstrek, podrška, da znaju da nisu sami i iskreno govoreći čini mi se da lokalna samouprava, kao i Vlada Srbije sve pravilnije sagledavaju naš položaj i značaj, tako da se nadam da će se u dogledno vreme naći najbolje rešenje za nas. Do tada, nama ostaje da radimo, dolazi i vreme prve prihrane, đubrivo se sprema, a posle toga, ako bude zdravlja, opet na naše sremačko uživanje. Nadam se da će taj naš recept postati recept za čitavu Srbiju, kaže Milan Aleksić

Zimi društveni život na našim selima zamire. Barem što se tiče njegovih spoljašnjih manifestacija. Kada sneg pokrije oranice, paori se povlače u svoje domove u kojima su dočekali i prve ovogodišnje dane. „Zabijačke“ su prošle, prva prihrana i izlazak na njive očekuje se, ako vremenske prilike dopuste, početkom februara i jedino oni koji imaju stoku još uvek su zakupljeni svojim poslovima.

Na kućnom pragu u pećinačkom selu Donji Tovarnik, sreli smo protekle nedelje i domaćina i predsednika Saveta Mesne zajednice **Milana Aleksica**. Završivši, kako nam je rekao, neke „sitnije poslove“ vraćao se kući da u toplom „uživa u blagodatima sopstvenog rada“.

- Opšte je poznata stvar da Sremci kada dođe zima troše ono što su leti proizveli. Tek kada padne sneg, kada se izađe iz traktora i obora i malo odmori, može se istinski uživati. Pećince neki zovu „Donji Srem“, a mi koji ovde živimo volimo da kažemo „svinjski Srem“, pa prema tome usmeravamo i naše uživanje čiji najvažniji deo čine domaći proizvodi, kobasice, šunke, slanina, kulenje i drugo. Ako uz to dođe još i dobra rakija i pitko vino, uživanje je na nivou, a iskreno da vam kažem i zima ne deluje tako gadno, priča nam Milan dok nas uvodi u svoj dom „na po koju“.

Promena strukture proizvodnje

Uživanje, ističe ovaj vredni paor, u Sremu, a posebno u Donjem Tovarniku dolazi kao kruna teškog rada. U ataru ovog sela koje po poslednjem popisu broji oko 1300 stanovnika, koji ima oko tri hiljade hektara najviše se seju ječam, pšenica, kukuruz, suncokret, lucerka, detelina. Bilo je tokom proteklih godina na tovarničkim oranicama i bostana, ali danas ovo slatko povrće seje tek nekoliko kuća. Istu sudbinu podelila je i šećerna repa koja se u

Milan Aleksić, sremačko uživanje

vremenu postojanja velikih kombinata u Donjem Tovarniku sejala više nego bilo gde drugde u Pećincima. Danas, nekadašnji uzgajivači slatkog korena ističu da im se ni to više ne isplati, pa je broj onih koji seju repu manji od onih koji još uvek pažnju i rad poklanjaju bostanu.

- Tokom proteklih godina došlo je do promene strukture proizvodnje. Seje se ono što se može iskoristiti za sopstvene potrebe, pa tek onda ono što se može prodati. Tu pre svega mislim na ratarske kulture. Što se tiče bostana, ljudi su sabrali dva i dva i videli da se to više ne može prodavati kao ranije, a slično je i sa repom. Kako je MK Komerc preuzeo šećeranu, seljaci više nemaju raču-

na da seju. Dok se repa ne izvadi, otrese, odnese... treba čekati, a za to se nema ni vremena ni računa. U krajnjem, kao što možete videti širom Srema i dan danas možete pronaći repu na poljima, objašnjava nam Aleksić.

Borba za opstanak

I mada se Mesna zajednica, kako ističe njen prvi čovek, trudi da podigne kvalitet života meštana Donjeg Tovarnika na viši nivo, tokom proteklih godina zabeležen je pad nataliteta, kao i sve učestaliji odlazak mladih naraštaja iz sela u gradove, pre svih Rumu i Beograd. Na taj način je i Donji Tovarnik postao deo sve većeg broja sremačkih sela u kojima je pitanje opstanka dobilo karakter prvorazrednog. Ipak, Milan Aleksić je ubeđen da će Tovarničani uspeti da pobeđu i ove nedaće.

- Malo ljudi se rađa, mnogo veći broj umire, a ne treba zanemariti ni one koji odlaze u druge gradove. Sa druge strane, Mesna zajednica, kao uostalom i druge u Srbiji, nemaju svoju imovinu, materijalnih sredstava, pa smo tako u značajnoj meri oslonjeni na lokalnu samoupravu koja se opet, shodno svojim mogućnostima trudi da nam pomogne. Ta pomoć se ogleda pre svega u uređenju sela i trenutno u izgradnji sportske hale koja će nam pomoći da zadržimo svoju i privučemo

omladinu iz drugih sela što će nama svakako značiti, priča nam Aleksić.

Među projektima koji bi trebalo da privuku omladinu iz susednih sela je i izgradnja četiri kabineta u potkrovlju Osnovne škole Slobodan Bajić Paja. Trenutno ovu osmogodišnju školu pohađa oko 120 đaka Donjeg Tovarnika i Ogara u svih osam razreda, a po izgradnji kabineta, očekuje se i dolazak đaka iz Subotića i Breštača koji trenutno odlaze na školovanje u Pećince.

- Tokom ove godine u planu je i izgradnja obdaništa za naše najmlađe. Početni radovi na izradi planske dokumentacije očekuju nas na proleće, a nadamo se da će do zime sve biti gotovo. Na taj način bi pokazali da nam je stalo i do najmlađih meštana ovog sela, a i njihovi roditelji bi imali kome da ih ostave kada sa svojim roditeljima odu na oranice, priča Milan Aleksić.

Paorima treba pomoć

Šansa za opstanak mladih u Donjem Tovarniku, smatra Milan Aleksić postoji i ona je u tesnoj vezi sa mogućnošću paora da žive od sopstvenog rada.

- Rekao sam već da Sremci zimi uživaju u plodovima svog rada, ali treba raditi tako da se uživa tokom čitave godine. Mi se nismo odrekli svog „svinjarskog“ nasleđa, pa tako da u našem selu i danas ima svinjara.

Obnova društvenog života

Aktivno je u Tovarniku i Lovvačko društvo „Donji Tovarnik“ koje trenutno broji 40 članova. Tovarnički lovci najviše love zecca, koji je zastupljen sa 87 posto i to je najviše u čitavoj pećinačkoj opštini. Nakon zečeva slede divlji i fazani iz volijera kojih u proseku ima oko 1500.

Takođe, zahvaljujući naporima lokalne samouprave i Mesne zajednice uređen je i Dom kulture, u planu je izgradnja nagzne vage za potrebe sela koja će biti postavljena kod buduće sportske hale, kao i put Donji Tovarnik-Nikinci, za šta je projekat već gotov.

- Obnova društvenog života ide teško. Sve je to tokom protekle dve decenije zamrlo. Vreme je teško, sredstava se ima jako malo i dobro je da se sada nešto menja. Kod nas su, tokom proteklog perioda, kao što je poznato, sela konstantno propadala, bila su zanemarivana, baš kao i sami paori. Sada je verujem došlo vreme da se to menja i ja očekujem da će trenutna vlast, kako u Pećincima tako i na republičkom nivou pravilno sagledati značaj poljoprivrede za opstanak i razvoj Srbije, odnosno značaj razvoja i obnove društvenog života na selima za opstanak paora u tim sredinama. Onog momenta kada naš poljoprivrednik reši da ostane na selu, možemo se nadati oporavku Srbije. Zato nam je važno sve što se radi i potrudimo da Donji Tovarnik učini moćnim jednim od centara pećinačke opštine, priča Milan Aleksić.

Imamo mi i govedara, ali su oni naročito nezadovoljni jer je činjenica da litar vode vredi više nego litar mleka. Mnogi od njih ako se tu uskoro nešto ne reši će prodati svoja goveda što nije dobro ni selu ni njima, objašnjava Aleksić i dodaje: - Čovek ako ništa ne radi, ako ne proizvodi, ne može ništa ni da očekuje. Nekada se prođe dobro, nekada loše, jer niko ne može jasno da odredi, da predvidi kolika će cena robe biti. Ja sam recimo oko 29. novembra prodao pedesetak komada svinja za oko 160 do 170 dinara, a sada je to znatno palo, pa opet nije dobro. Neko će reći da je malo i 170 i iskreno govoreći neće mnogo pogrešiti, ali eto može i ispod toga. Takođe, na svojih sedamdeset hektara sam tokom čitave godine i ne žalim se. Ono što paorima treba to je podstrek, podrška, da znaju da nisu sami i iskreno govoreći čini mi se da lokalna samouprava, kao i Vlada Srbije sve pravilnije sagledavaju naš položaj i značaj, tako da se nadam da će se u dogledno vreme naći najbolje rešenje za nas. Do tada, nama ostaje da radimo, dolazi i vreme prve prihrane, đubrivo se sprema, a posle toga, ako bude zdravlja, opet na naše sremačko uživanje. Nadam se da će taj naš recept postati recept za čitavu Srbiju.

S. Lapčević
M. Mileusnić

Donji Tovarnik ovih dana

Na redu je kanalizacija

Među većim projektima koji stoje pred Donjim Tovarnikom je i izgradnja kanalizacije, a priključenje meštana na opštinsku mrežu bila bi stavljena tačka na pitanje komunalne infrastrukture u selu.

- U Pećincima najveći deo naseljenih mesta nema kanalizaciju,

ali mi ćemo se truditi da budemo ti koji će se priključiti u naredne dve godine. To je dugotrajni projekat, za tako nešto treba uložiti dosta napora, ali očekujem da će se uz kolektivni napor i jasnu volju i to pitanje rešiti povoljno po nas, smatra Milan Aleksić.

Sportska hala

„Bolje kad ne rodi“

- Pariteti nam nikako ne odgovaraju a izgleda da niko ne gleda i ne računa na nas. Recimo, jesenas smo trebali da damo vagon kukuruza za hiljadu litara nafte, a nekad smo mogli da uzmemo 3.000 do 4.000 litara nafte - priča Steva

Sve poljoprivredne proizvođače u Sremu mahom muče slične brige, pa tako ne valja kad ne rodi jer se nema šta prodati, a nije dobro ni kad rodi jer su tada cene znatno niže. Ovu teoriju nam je potvrdio **Stevan Adamov** ratar iz Indije, koji iza sebe ima četrdesetogodišnji staž bavljenja poljoprivredom i pamti mnogo bolje dane.

- I kod mene je prošle godine bila slična situacija kao kod mnogih, to znači da je mnogo rodilo, a malo novaca smo dobili. Bolje je nama kad ne rodi, manje ulažemo i vozimo tereta, a imamo više novaca - počinje priču Steva i seća se da je pre tri godine bila strašna suša.

- Imao sam tri tone kukuruza po jutru i po ceni od 30 dinara dobio skoro 90.000 dinara. Ove godine sam imao sedam tona po jutru, a nisam dobio ni približnu cenu. Pariteti nam nikako ne odgovaraju, a izgleda da niko na nas ne gleda i niko ne računa na nas. Recimo, jesenas smo trebali da damo vagon kukuruza za hiljadu litara nafte a to vam nije za dva dana da radite - priča Steva - To znači da je odnos cene za vagon kukuruza drugačiji jer smo nekad mogli da uzmemo 3.000 do 4.000 litara nafte.

Steva Adamov godinama na svojim oranicama uzgaja kukuruz, pšenicu i soju, standardne ratarske

Stevan Adamov

kulture i kaže da bi voleo da može da radi intenzivnije.

- Ne želim se na proizvodnju i na sam proces rada, to mi ne predstavlja problem već nepogode i štetočine. Miševi su napravili veliki problem, te sam kod komšije na jednom kvadratnom metru deteline izbrojao 40 rupa. Više sam bacio otrova kod komšije nego kod mene, a bacio sam više od 300 kilograma i još nisam sve prošao. Valjda je takva godina bila da im je pogodovala, ali džaba sav posao ako onaj sa tvoje leve i desne strane to ne urade. Ako ne radimo svi planski zajedno nema nikakve vajde - kaže on i nada se da će mrzav malo popraviti situaciju na terenu.- Još od letos je

bilo jasno da će doći do najezde glodara, takav problem ne pamtim od kako radim zemlju a to je više od 40 godina.

- Drugi problem sa kojim sam se susretao prošle, ali i prethodnih godina, jesu naši nekategorisani putevi, pa se na njivama deponuje razno smeće od crepa do šuta, pogotovo u ataru u blizini brze pruge. Znači, smeće se baca bilo gde i ako ne angažujemo poljočuvare situacija će biti još gora. Steta je nenadoknativa jer se često dešava da uništimo našu mehanizaciju i izbušimo gume na traktorima, a da ne govorim o tome da ne možeš prići njivi - žali se ovaj dugogodišnji poljoprivrednik.

Kada je reč o prošlogodišnjem rodu, Steva kaže da je zadovoljan uz napomenu da je pšenica kod njega malo podbacila jer nije sve uspeo da tretira i kaže da mu se nije isplatilo da uloži velika sredstva za hemijsko tretiranje.

- Rekao sam sebi da bolje bude "šta bog da" nego da ulažem mnogo novca za cenu pšenice koja je bila oko 15 dinara. Subvencije koje nam obećavaju su stvarno male, te smo od 200 evra po hektaru došli do 50 evra - ističe on i poručuje da idu unazad umesto napred. - Jedino je soja rodila jako dobro i to nam je "izvadilo" računicu, mada je cena u odnosu na prethodnu godinu bila za 1.500 dinara po toni manja. Recimo

Glodari veliki problem

ove godine je bila oko 40 dinara, dok je lane bila 55 dinara.

Kako Steva kaže indijskim poljoprivrednicima nedostaje dobra asocijacija koja će zastupati zajedničke interese, inače daleko su od evropskih standarda. Da bar mogu da se udruže i upravljaju prerađivačkim kapacitetima bilo bi lakše tvrdi on.

Pšenica je na vreme posejana, sada sledi borba protiv zemljišnih štetočina i bolesti koje se javljaju. a nakon toga i prehrana. ističe on i dodaje da će uskoro uslediti i priprema zemljišta za setvu soje i kukuruza.

- Ne možemo reći da su vremenske prilike loše, ali je sigurno da će

zemljištu faliti vlage usled nedostatka padavina. Mi na ovom našem području ako nemamo bar pola metra snega možemo imati problem. Zemlja može da primi dosta vlage i zato je najidealnije ako imamo bar mesec dana snega - poručuje Stevan i kaže da je ove godine malo padavina i stanje nije ni približno kao što je bilo u sretnija vremena.

-Ne znamo kakva će biti ova 2015. godina, to će se znati pred kraj godine kad svedemo račune. Vidim da država sve više forsira stočarstvo i to je dobro, da bar nekoj grani poljoprivrede svane - kaže na kraju Stevan Adamov.

M. Balabanović

Vaše umeće. KWS seme. Pouzdan uspeh u Vašem polju.

KWS – proizvođač semenskog kukuruza sa najbržim rastom.
Rastimo zajedno!

Pouzdana obećanja: korisni i iskreni saveti kvalifikovanih stručnjaka
Posvećeni selekciji: jedan od najvećih selekcionih programa u Evropi
Proveren rezultat: proizvođači su nam već poklonili poverenje na 2,6 mil ha u Evropi

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856

Srpska riba u evropskoj mreži propisa

Očekuju se razgovori sa EU o daljem razvoju ribarstva. Na osnovu mnogobrojnih analiza, riba iz naših ribnjaka kvalitetnija je od one proizvedene na Zapadu

Piše: **Branislav Gulan**

Gotovo svi ribnjaci u Srbiji poseduju sistem bezbednosti hrane, kao preduslov daljeg prilagođavanja evropskim propisima. Očekuju se da uskoro počnu i razgovori sa Evropskom unijom o daljem razvoju ribarstva. Na osnovu mnogobrojnih analiza, riba iz naših ribnjaka kvalitetnija je od one proizvedene na Zapadu. Ribnjaci koriste kvalitetnu vodu, riba se hrani koncentrovanom hranom koja zadovoljava i najstrože propise, zato je i meso sa manjim procentom masti.

Profesor dr Miroslav Ćirković sa Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu kaže da sa takvom hranom postizemo četiri do šest odsto masti, dok je u Češkoj to oko 10, a u Poljskoj 12 odsto u mesu šarana.

- Ne upotrebljavamo u lečenju ribe antibiotike jer nije velika gustina nasada - kaže Ćirković. Riba koja se kod nas proizvodi, ispituje se u devet grupa jedinjenja u dvadesetak analitičkih metoda.

- Posle dugogodišnjeg iskustva u laboratoriji Instituta za tehnologiju mesa možemo reći da naša riba kao namirnica odgovara propisima koje propisuje monitoring program, a predviđa EU - navodi dr **Vesna Đorđević** sa Instituta za tehnologiju mesa Beograd.

Proizvođači upozoravaju da će uprkos dobrom kvalitetu i prinosu od 1.500 kilograma ribe po hektaru i primeni savremene tehnologije, teško će se izdržati konkurencija sa Zapada. Stručnjaci ističu da za razliku od vlasnika ribnjaka u okruženju koji ne plaćaju vodu u ribnjacima, našim proizvođačima redovno stižu računi.

- Po kubiku zahvaćene vode, kanalska mreža i po kilogramu proizvedenog šarana, mi praktično po tri osnova plaćamo korišćenje voda, što je deset odsto od velikoprodajne cene - navodi **Bratimir Rade-nović** iz ribnjaka "Vršači ritovi".

Uskoro se očekuju pregovori sa predstavnicima Evropske unije o poglavlju 13 koje obuhvata sve procese u proizvodnji i prometu slatkovodne ribe. Stručnjaci smatraju da površine pod ribnjacima u našoj zemlji sa sadašnjih 15.000 hektara hiljada mogu da se povećaju na skoro sto hiljada hektara.

Samo u Vojvodini ima više od 200.000 hektara neplodne zemlje pete i šeste klase pored kanalske mreže pogodno za izgradnju ribnjaka, koja bi uzgojem ribe omogućila veći profit po jedinici površine. Veoam brzo bi se prvih 100.000 hektara te zemlje u Banatu moglo privesti nameni u ribarstvu. Odnosno ta neplodna polja, oni bi se sa malo ulaganja pretvorila u ribnjake.

Subvencije za proizvodnju ribe

Prvi put svi oni koji se bave ribarstvom i živinarstvom, dobili su pomoć države, odlučeno je 2013. godine, i time će podsticajima biti pokrivene sve grane stočarske proizvodnje. Proizvođači su za početak zadovoljni i malim subvencijama, a stručnjaci smatraju da će se subvencijama obezbediti predvidivost u proizvodnji ribe i živine, kako je tada odlučeno.

U Srbiji se godišnje pojede 50.000 tona ribe, a proizvede svega 15.000 tona, odnosno 30 odsto potreba tržišta. Kako bi taj procenat bio veći, država će proizvođačima pomoći sa minimum 500 dinara po priplodnoj matici šarana, 300 dinara za matice pastrmke i sa sedam dinara po kilogramu proizvedene konzumne ribe, odlučeno je 2013. godine.

Ribari iz Ečke kod Zrenjanina uzgajaju šarane na oko 1.700 hektara. U 2012. godini proširili su se za 70 hektara i uložili 110 miliona dinara. Do sada su sve sami plaćali, pa im je pomoć države dobrodošla.

"Mi ćemo ta sredstva uložiti u modernizaciju, planiramo da aktiviramo još neke ribnjačke površine negde oko 200 hektara tako da idemo i do 4.000 tona proizvodnje u narednoj godini", kaže **Nenad Radulović**, direktor ribnjaka "Ečka".

Analiza stanja u ribarstvu

Proizvodnja

Ribarstvo čine privredni ribolov, sportski ribolov, rekreativni ribolov i akvakultura. Akvakultura u Srbiji je zastupljena gajenjem riba u šaranskim i pastrmskim ribnjacima, u manjoj meri u kaveznim sistemima. Iako se proizvodnja u poslednjoj deceniji povećala preko dva puta i dalje se, zajedno sa količinom ribe koja se izlivi iz reka i jezera, podmiruje manje od 30 odsto potreba za konzumnom ribom, dok se više od 70 odsto uvozi (morske i slatkovodne ribe). Proizvodnja i ulov ribe u 2000. godini je iznosila 4.663 tona dok je u 2012. to bilo 12.459 tona ili preko dva puta više. Potencijal Srbije za povećanje proizvodnje riba je ogroman, pre svega, u šaranskom ribarstvu. U 2012. godini u Srbiji, a tako je danas postojale su četiri fabrike ekstrudirane hrane za ribe, sa potencijalom ukupne proizvodnje od preko 40.000 tona (2011. godine su proizvele preko 11.000 tona). Više ribnjaka u Srbiji od pre nekoliko godina realizuju jednu od najsavremenijih tehnologija gajenja šarana u Evropi, koja se bazira na korišćenju ekstrudirane hrane, a Srbija je i jedna od retkih zemalja u kojoj se radi na programu selekcije familija šarana, čime se stvara osnov za proizvodnju kvalitetne selekcionisane mladi.

Prerada ribe u Srbiji je još u povoju

Sve manje površine šaranskih ribnjaka

ataciji u pastrmskim ribnjacima u 2000. godini su iznosile 113.339 metara kvadratnih dok je u 2012. godini iznosila 36.302, što je tri puta manje. Prema podacima ribarske privrede oko 20 odsto šaranskih ribnjaka zapušteno je i van upotrebe.

Broj zaposlenih u ribarstvu i akvakulturi iznosi 0,2 odsto od ukupnog broja zaposlenih lica u poljoprivredi i šumarstvu (2010. godina).

Broj zaposlenih na ribnjacima u 2012. godini bio 751 dok je u 2000. godini iznosio 1.276, što je za 41 odsto manje.

Broj profesionalnih ribara u 2012. godini u Srbiji bio je 488 dok je u 2006. godini taj broj bio 1051, što je za 54 odsto manje.

Broj izdatih dozvola za sportski i rekreativni ribolov u 2012. godini je 80.919 dok je u 2006. godini iznosio 9.486, što je za 15 odsto manje.

Prerada ribe u Srbiji je još u povoju. Srbija ima dva izvozna objekta za izvoz proizvoda od ribe u EU i to Riboprodukt iz Požege i DTD ribarstvo iz Bačkog Jarka. Takođe registrovano je sedam izvoznih objekata za Rusku Federaciju. U Srbiji prema podacima Ministarstva poljoprivrede registrovano je 50 objekata za preradu ribe.

Kapaciteti

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede u Srbiji je registrovano 116 ribnjaka.

Ukupna površina šaranskih ribnjaka u 2000. godini iznosila 5.377 hektara, a u 2012. godini iznosila je 8.704 hektara što je za 62 odsto više. Površine u eksplo-

Spoljno-trgovinska razmena

Spoljno-trgovinska razmena

Izvoz ribe i preradevina od ribe u 2000. godini iznosio je 466.000 dolara dok je u 2012. godini iznosio 4.386.000 dolara, što je za devet puta više nego 2000. godine. Riba i preradevine od ribe se najviše izvoze u: Hrvatsku, Makedoniju i Crnu Goru.

Problemi-predlozi

U Zakonu o subvencijama u poljoprivredi od pre nekoliko godina izvozna subvencija od sedam dinara po kilogramu ribe je mala, ako se zna da Hrvatskog daje 60 kuna po kilogramu. Tako da predviđena subvencija neće bitno uticati na povećanje izvoza. Ali su proizvođači ribe zadovoljni, jer to bio prvi put da se pojavljuje subvencija za izvoz ribe.

Mere koje je neophodno preduzeti:

1) Naplatu vodnog doprinosa obavljati preko korisne proizvodne površine šaranskog ribnjaka. Takva naplata će dodatno pospešiti proizvodnju, uvođenje inovacija u proizvodnji i pozitivno uticati na smanjenje prometa ribe na crno.

2) Imajući u vidu činjenicu da se najveći deo prometa ribom obavi za svetionikolske praznike, kao i da se najveći deo naplate ribe obavi u periodu od 20. decembra do 30. marta naredne godine, najefikasniji sistem naplate za korišćenje vode i korišćenje vodoprivrednih objekata uz najmanje opterećenje za ribnjake bi bio upravo u navedenom periodu.

3) Predlog za izmenu i dopunu Zakona o poljoprivrednom zemljištu («Službeni glasnik RS», broj 41/09) kako bi se mogao primenivati i na ribnjake, a što je regulisano članom 64a ovog zakona, neophodno je definisati «uslovno grlo» za ribnjake, odnosno za farme na kojima se obavlja gajenje šaranskih vrsta riba. To se očekuje već godinama...

(Kraj)

Uvoz i izvoz ribe i proizvoda od ribe 000USD, Izvor podataka: Republički zavoda za statistiku

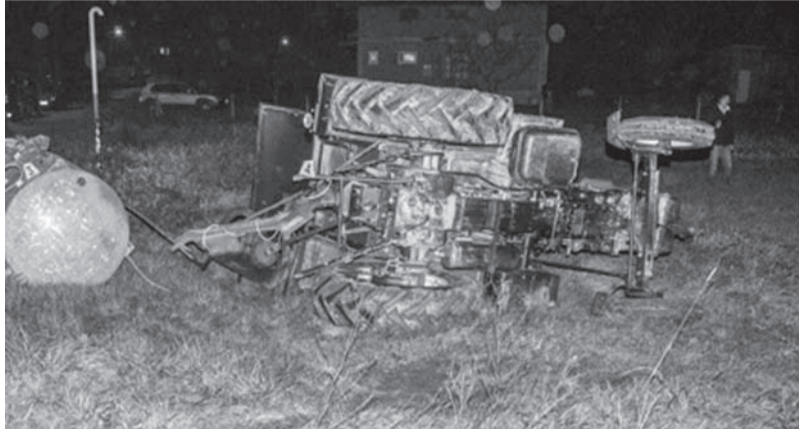
Godina	Izvoz u tonama	indeks	Uvoz u tonama	indeks
2000.	466	100	8.373	100
2008.	1.361	292	57.290	684
2009.	991	213	57.755	690
2010.	1053	226	50.518	603
2011.	4.744	1018	101.317	1210
2012.	4.386	941	96.859	1157

TEMA:

Povrede na radu u poljoprivredi

Autor: Popević B. Martin
Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd
Institut za medicinu rada Srbije „Dr Dragomir Karajović”, Beograd

Poljoprivreda predstavlja jednu od najznačajnijih grana industrije, sa preko deset miliona zaposlenih u zemljama Evropske unije. Većina zaposlenih su samostalni proizvođači, koji rade u okviru manjih ili većih seoskih domaćinstava. Značajna je zastupljenost sezonskih radnika, ali i žena i maloletnih radnika. Poljoprivreda je grana industrije sa ubedljivo najvišom stopom fatalnih povreda na radu i visokom stopom nefatalnih povreda na radu. Glavni razlog smrtnih povreda, u 30-50% slučajeva, predstavlja neadekvatno rukovanje i održavanje zastarele ili neispravne poljoprivredne mehanizacije, pre svega traktora, i to pri radu na parcelama, kretanju po zemljanim

Traktoristi najčešće stradaju

putevima i prilikom uključivanja u javni saobraćaj. Pri radu sa drugom mehanizacijom najteže povrede nastaju prilikom zaplitanja delova tela ili garderobe u pokretne delove mašina. Drugi uzročnici povreda na radu su rad sa domaćim životinjama (udarci, ujedi, saplitanja), pad sa visine, rad u skućenom prostoru, udarci predmetima u padu, ekspozicija električnoj struji ili hemijskim agensima. Specifičnost povreda na radu u poljoprivredi su produženo vreme do pružanja prve medicinske pomoći, izražena kontaminacija rana biološkim i drugim materijalom, i značajna traumatizovanost tkiva i organa. Posledice su visok stepen

komplikacija i smrtnosti. U Srbiji ne postoje precizni podaci o broju i karaktersitikama povreda na radu u poljoprivredi. Poznato je da je u periodu od 1999. - 2009. godine na putevima poginulo 62, a teško povređeno 144 vozača traktora, najčešće usled gaženja ili prevrtanja traktora. Mere prevencije podrazumevaju edukaciju poljoprivrednika za bezbedan i zdrav rad, za upravljanje traktorom, kao i za pružanje prve pomoći, poboljšanje i redovno održavanje poljoprivredne mehanizacije, registracija povreda na radu i svih povreda u seoskim domaćinstvima i izrada adekvatnih programa zdravstvene zaštite.

Zaštitne rukavice

TEMA:

Ruralno zdravlje nekad i sad: dijagnoza i prevencija

AUTOR: Klaudio Kolosio
Međunarodni centar za ruralno zgravlje San Paolo bolnice
i Odeljenje zdravstvenih nauka Univerziteta u Milanu

Plovina ljudske populacije živi i radi u ruralnim predelima najveći se proizvodnjom ljudske i stočne hrane. Zbog toga je poljoprivreda direktno povezana sa zdravljem miliona ljudi i kvalitetom životne sredine, ali predstavlja i vrlo opasnu aktivnost. Svetska organizacija rada procenjuje godišnji broj smrtnih slučajeva na oko 170 hiljada, i oko 130 miliona povreda bez smrtnog ishoda. Takođe postoji veliko opterećenje bolestima, uprkos visokoj stopi neprijavlivanja. Najčešća profesionalna oboljenja jesu oštećenje sluha izazvano bukom i oboljenja koštano-mišićnog sistema. Po učestalosti ih prate respiratorna, kožna i imunološka oboljenja. Takođe velika je učestalost raka kože, usne i prostate, a novi rizici, kao što su zoonoze, se stalno pojavljuju. Uprkos svim ovim rizicima, poljoprivredni radnici nisu adekvatno pokriveni uslugama službe medicinske rada: procenjuje se pokrivenost od 0 do 4-5% u najboljem slučaju. Postoji nekoliko objašnjenja za ovu situaciju: nepristupačnost, izolacija i udaljenost od zdravstvenih struktura, učestalost porodičnih i malih poljoprivrednih domaćinstava, kao i samozaposlenost, sezonski i neprijavljeni (neformalni) radnici. Potrebno je istaći da je pristup ruralne populacije strukturama socijalne podrške veoma ograničen. Zato je očigledno da je prvenstveno potrebno ovim radnicima omogućiti pristup službama zdravstvene zaštite. Postoji više različitih predloženih modela, od

Značaj zaštitne odeće

razvijanja „Osnovnih službi medicinske rada” u ruralnim područjima, do poboljšanja saradnje između medicinske rada i primarne zdravstvene zaštite. Pristup se mora omogućiti u skladu sa lokalnim potrebama, uz najmanji skup uređaja kao što su

elektrokardiograf, uređaji za procenu respiratorne i auditorne funkcije, kao i oprema za prikupljanje bioloških uzoraka. Obrazovanje i obuka osoblja, uz punu podršku poslodavaca i zaposlenih, je preduslov za ove aktivnosti.

TEMA:

Unapređenje bezbednosti i zdravlja na radu u poljoprivredi

Autor: Vera Božić – Trefalt
Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Uprava za bezbednost i zdravlje na radu Beograd

Poljoprivreda je delatnost gde zaposleni pri obavljanju poljoprivrednih radova dožive povrede na radu (ne retko i smrtno) ali i oštećenje zdravlja. Zbog te činjenice u poljoprivredi je potrebno uspostaviti koherentnu domaću politiku o bezbednosti i zdravlju na radu. Ova politika obavezno mora da ima za cilj sprečavanje povreda na radu i oštećenja zdravlja koja proističu iz rada, ili su povezana sa ili se dešavaju u toku rada, tako što će eliminisati ili na najmanju meru svesti i kontrolisati opasnosti u poljoprivrednom radnom okruženju. Činjenica je da je poljoprivredna delatnost izuzetno složena i kompleksna pa i sa aspekta bezbednosti i zdravlju na radu (rad na otvorenom, rad sa opasnim hemijskim materijama, sa opasnom opremom za rad, rad u uslovima povećane buke, vibracija, rad u prisustvu bioloških štetnosti i slično) jer se bezbednost i zdravlje zaposlenih ostvaruju primenom savremenih tehničkih, ergonomskih, zdravstvenih, obrazovnih, socijalnih, organizacionih i drugih mera i sredstava za otklanjanje rizika od povređivanja i oštećenja zdravlja zaposlenih, i/ili njihovog svođenja na najmanju moguću meru. Težeći doslednoj primeni mera bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno svođenju na najmanju moguću

meru povreda na radu i profesionalnih bolesti u poljoprivredi, a uzimajući u obzir moguće vrste proizvodnih procesa i opreme za rad potrebno je ostvariti holistički pristup prilikom rešavanja ove problematike.

Uvažavajući navedeno, u narednom strateškom periodu treba stvoriti uslove da poslodavci i zaposleni, kao i druga lica, budu svesni potrebe kontinuiranog usavršavanja znanja i veština iz oblasti poljoprivrede. Pored formalnog obrazovanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu važan segment za unapređenje znanja i sticanje veština i u poljoprivredi treba da budu i kontinuirane obuke (teorijske i praktične), koje treba da budu prilagođene uslovima svakodnevnog rada i specifičnosti radnog mesta.

Delatnost poljoprivrede reguliše veliki broj propisa sa različitih aspekata, međutim, sa aspekta bezbednosti i zdravlja na radu osnovni propis je Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br.101/05) i Pravilnik o zaštiti na radu u poljoprivredi („Službeni list SFRJ”, broj 34/68), kao i drugi propisi iz ove oblasti. Napretku u oblasti bezbednosti i zdravlju na radu u poljoprivredi doprineće potvrđivanje Konvencije MOR-a br. o bezbednosti i zdravlju na radu u poljoprivredi br. 184, 2001.

TEMA:

Oštećenje sluha u ruralnom području – aktuelna situacija, izazovi i stremljenja

Autor: Bojana Mandić
Institut za medicinu rada Srbije
„Dr Dragomir Karajović”, Beograd

Aktuelni podaci ukazuju da je gubitak sluha vodeći uzrok invalidnosti u svetu, čemu profesionalno oštećenje sluha u velikoj meri doprinosi. Kod radnika u ruralnom području oštećenje sluha uzrokovano bukom, povredama glave ili izloženošću hemijskim noksama (pesticidima) veoma je učestalo. Međutim oštećenja sluha se u velikoj meri mogu prevenirati.

Oštećenje ili gubitak sluha dovodi do neadekvatne međuljudske komunikacije i posledične socijalne izolacije, gubitka produktivnosti i povećanog napora i prilagođavanja članova porodice i kolega. Frustracija, nervoza, stres, depresija i umor su samo još neke od negativnih posledica koje dalje dovode do opadanja kvaliteta života. Zemljoradnici izloženi buci, usled gubitka sluha ili asimetrije sluha, imaju povećan ri-

zik za povrede na radu. Novija literatura ističe da je povremena upotreba zaštitnih sredstava ili njihova neupotreba značajno povezana sa povređivanjem radnika na selu.

Pažljivo planiranje nacionalne intervencije, njena odgovarajuća implementacija i evaluacija su neophodni koraci u rešavanju opisanog problema. Važno je da radnici u seoskom području koriste zaštitna sredstva tokom rada. Stanovike sela treba već u adolescentnom dobu edukovati kako bi kasnije u procesu rada bili u mogućnosti da zaštite svoje zdravlje i zdravlje drugih ljudi. Takođe potrebno je da sve službe medicinske rada blagovremeno dijagnostiku poremećaje zdravlja. Ne treba zanemariti ni uticaj državnih institucija koje takođe moraju učestvovati u stvaranju optimalnih uslova za rad i život na selu.

ZNAČAJ AMBIJENTALNIH USLOVA U OBJEKTIMA ZA SVINJE (2)

Ventilacija objekata

Da bi se obezbedili optimalni mikroklimatski uslovi u većim objektima za svinje mora se precizno projektovati sistem ventilacije - Obim ventilacije se najčešće određuje na osnovu temperature u objektu, a ređe se kao parametar uzima i vlažnost vazduha

Piše: Aleksandar Repčak, dipl. ing

Ventilacija u objektu za svinje ima zadatak da u toku leta iz objekata odstrani suvišnu toplotu, a u toku zime vodenu paru i štetne gasove. No, to u praksi nije baš uvek tako. Zimi svinje kašlju, a vlaga se kondenzuje po zidovima, dok se leti tovljenici ne vide zaprljani zbog kaljuženja u nadi da će se rahladiti. Dnevni prirast na velikim farmama je ispod 600 g., mada je na genetski potencijal tovljenika i kvalitet hrane moguće postići znatno bolji rezultat. Razlog je neogdo-varajuća temperatura koja uz bolest najviše utiče na slabiju konverziju i smanjenje dnevnog prirasta.

Da bi se obezbedili optimalni mikroklimatski uslovi u većim objektima za svinje mora se precizno projektovati sistem ventilacije. Pri tome se mora voditi računa o sledećem:

- Klimatskim karakteristikama lokacije (razlika između zimske i letnje temperature, intezitet i pravci vetrova, izloženost suncu itd.),
- Izgledu i konstrukciji svakog pojedinačnog objekta (pre svega širina objekta),
- Termičkim karakteristikama materijala koji se koristi za izgradnju objekata,
- Količini toplote koju svinja oduje (zavisni od broja i mase stoke u objektu),
- Potrebnoj količini vazduha po grlu na sat,

- Utrošku energije za ventilaciju objekata,
- Načinu i obimu objekata,
- Načinu i obimu grejana objekata,
- Vrsti poda,
- Optimalnoj temperaturi, dozvoljenoj količini štetnih gasova i prašine i dozvoljenoj brzini kretanja vazduha u objektu (zavisni od kategorije svinja).

Veštačka ventilacija obezbeđuje potrebne količine svežeg vazduha i reguliše temperaturu i vlažnost vazduha prinudno pomoću ventilatora, bez obzira na trenutne meteorološke uslove. Moderni objekti su po pravilu većih dimenzija i veoma gusto naseljeni, grade se sa manjim unutrašnjim visinama, a sve češće sa sistemom tečnog stajnjaka.

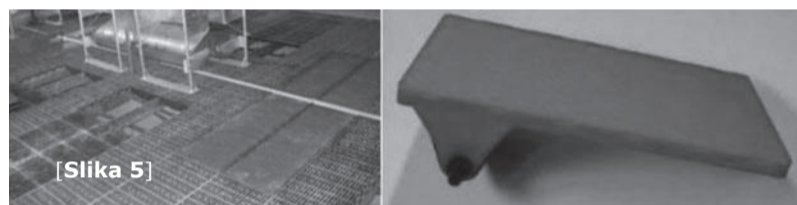
Pri tom, po jednom uslovnom grlu svinjama treba obezbediti 300-400 m³ vazduha na sat kod starijih grla, a kod mlađih i prasadi čak 600-700 m³. U takvim uslovima obavezna je veštačka ventilacija, koju je moguće ostvariti na dva načina.

1. Potprijetiskom koji se zasniva na izvlačenju zagađenog vazduha pomoću ventilatora i prirodnom ulasku čistog vazduha kroz otvore (vrata, prozori, posebni otvori i kanali). To je danas najčešće korišćeni sistem u objektima za svinje, jer je najjeftiniji i najjednostavniji za proračun i gradnju. Dalja prednost je što je moguće precizno kontrolisati ulaz i količinu svežeg vazduha i

Tovilište

usmeriti izlaz zagađenog vazduha (bitno sa gledišta zaštite životne sredine). Jedini nedostatak što u uslovima povećanog pritiska može da stvori promaju nadpritiskom koji se ostvaruje tako što se vazduh pomoću ventilatora ubacuje u objekat, uz istovremeno potiskivanje zagađenog vazduha. Ubacivanje se vrši direktno ventilatorima ili putem kanala čime se omogućava bolje mešanje vazduha, dok je izlazak

[Slika 5]

vazduha najčešće kroz prozore ili posebne otvore na suprotnoj strani objekta. Nedostatak ovog sistema je što ga jači vetar ometa u funkcionisanju. Poseban nedostatak je što pri ovom sistemu ventilacije izlazni zagađeni vazduh nije moguće kontrolisati i usmeriti, zbog zagađenja okoline praktično je napušten.

Uključivanje i isključivanje ventilatora i podešavanje ventilacionih otvora može da bude ručno, to je najjeftiniji metod, ali se dovodi u pitanje njegova efikasnost jer čovek nije uvek spreman da blagovremeno uradi sve predviđene poslove. Zbog toga se danas koriste potpuno automatizovani sistemi. Obim ventilacije se najčešće određuje na osnovu temperature u objektu, a ređe se kao parametar uzima i vlažnost vazduha. Ventilatori se povezuju sa jednim ili više termostata, koji se uključuju kada se temperatura u objektu povećava preko unapred određene granice, a isključuju kada temperatura pada ispod donje granice. Pri rešavanju obima ventilacije treba voditi računa i o maksimalno dozvoljenoj brzini strujanja vazduha u cilju izbegavanja promaje.

U hladnijim danima da bi se izbegle posledice rashlađivanja životinja na prozorima i ventilacionim otvorima se grade usmerivači vazduha - klapne. Postoje i rešenja u vidu razmenjivača toplote koji koriste toplotu vazduha koji se izbacuje iz objekata, za zagrevanje vazduha koji ulazi u objekat. To se postiže prisilnim usmeravanjem vazduha koji ulazi kroz razmenjivač (najčešće kanal za prolaz vazduha). Postoje i rešenja gde su ulazne i izlazne cevi jedna uz drugu, pa se ulazni vazduh greje toplijim izlaznim vazduhom.

Sadržaj relativne vlage u objektima za držanje svinja je veoma važan i treba da iznosi 50-60% [Slika 4].

Grejanje i hlađenje objekata

Da bi se obezbedila optimalna temperatura obavezno se greju prasiliste, odgajalište prasadi i

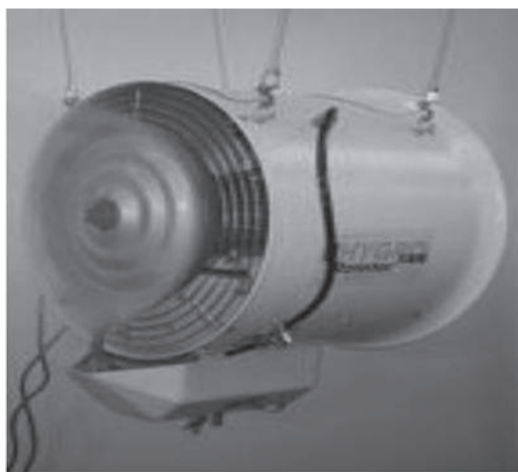
ponekad tesna stanica. Povremeno u pripremi objekta pre uvođenja grla pri sistemu sve unutra sve napolje, poželjno je zagrejati i tovlilište, pre svega predtov. Za ostale objekte zagrevanje nije uobičajno. U upotrebi su praktično svi poznati sistemi grejanja a u poslednje vreme podno grejanje toplom vodom postaje sve popularnije a razloga ima više:

- Mogućnost održavanja zadate temperature $\pm 2^{\circ}\text{C}$;
- Investicioni troškovi su relativno niski dok su tekući troškovi održavanja najniži u odnosu na sve danas poznate sisteme grejanja;
- Topli pod pri prestanku električne energije ili neke druge havarije zadržava izrači toplotu desetak i više sati što je veoma važno u prasilistu i odgajalištu.

Što se tiče izvora energije za grejanje objekata za svinje koriste se svi poznati energenti ali apsolutnu prednost u odnosu na sve energente ima biomasa kao najjeftiniji i obnovljivi izvor energije. [Slika 5]

Zaključak

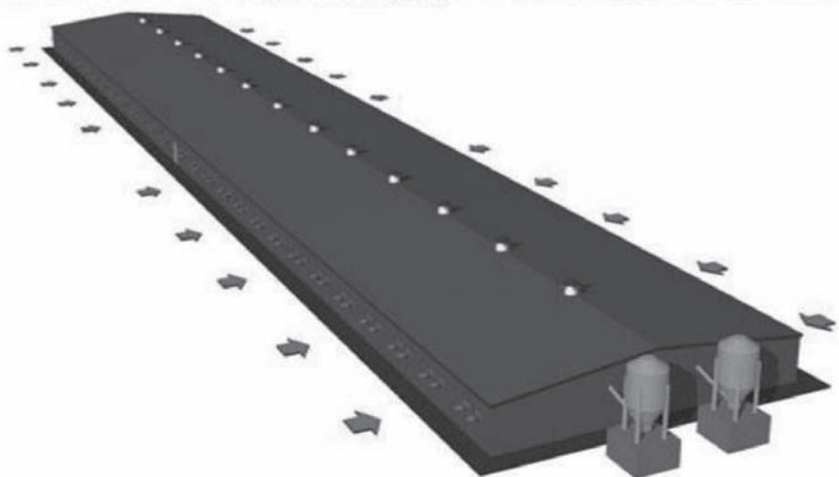
Iz predhodno iznetog se vidi veliki uticaj ambijentalnih uslova na produktivne i reproduktivne osobine kao i na zdravstveni status svinja. Svinje u zatvorenom sistemu držanja su veoma osetljive na visoke i niske temperature, pri tome je posebno bitno reći da svinje imaju veoma usku termoneutralnu temperaturnu zonu, koja predstavlja interval između donje i gornje kritične temperature u kojem životinja ne troši dodatnu količinu energije iz hrane za održavanje telesne temperature, odnosno za uzdržne potrebe. Takođe, iz izloženog se vidi kompleksnost problema ventilacije, grejanja i hlađenja u objektima za svinje. Farmer nije dovoljno edukovan da ih reši, pa projektovanje sistema ventilacije grejanja i hlađenja objekata treba prepustiti specijalistima iz date oblasti.

Rashladni uređaji visokog pritiska

[Slika 4]

Mali saveti za svakodnevne probleme

KORISTAN BALZAM ZA USNE

Skinite prsten - Nema potrebe da na silu skidate prsten. Premažite prst slojem balzama za usne i prsten će se lako skinuti.

Oblikujte "neposlušne" obrve - Balzomom za usne oblikujte "neposlušne" obrve, brkove kao i pramenove kose.

Zaustavite krvarenje iz brade - Ukoliko ste se posekli prilikom brijanja a žurite, nanesite malo balzama za usne direktno na posekotinu i krvarenje će istog trena nestati.

Premažite rajsferšlus - Nanesite malo balzama za usne na rajsferšlus i protrljajte gore-dole. Otvorite i zatvorite rajsferšlus nekoliko puta i više nećete imati problema.

Olakšajte ukucavanje eksera/šrafova - Nanesite malo balzama za usne na ekser/šrafove koje treba da ukucate u drvo. Balzam će olakšati ovaj posao.

Sprečite lepljenje sijalica - Sijalice koje stoje napolju izložene su vremenskim nepogodama i često se zalepe za sijalično grlo. Pre nego stavite novu sijalicu, premažite je balzomom za usne. Tako ćete je lakše odvrnuti kada vam pregori.

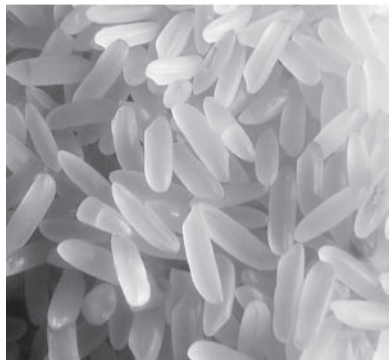
Premažite klizeće površine/žljebove - Nanesite balzam za usne na fioke i prozore, kao i na šarke kako biste olakšali njihovo otvaranje i zatvaranje.

MAJSTORIJE

Ako vam **curi česma**, a nemate drugu gumicu, može poslužiti i parče kanapa premazano uljem.

Flaster je korisno sredstvo i za majstorije u kući. Ukoliko treba da zakucate ekser u ploču od keramike, stavite flaster na to mesto, pa tek onda zakucajte ekser. Ukucavanje eksera u zid. Zid se neće oštetiti kad ukucavate ekser ako na to mesto prethodno zalpite komadić **selotejpa**.

Ukoliko se grejete na drva, nemojte bacati ljuske od **krompira**, već ih ostavite da se dobro osuše, jer su odlična zamena za novine. Ukoliko vam

Pirinač suši elektronske uređaje

Balzam za usne koristan u mnogim prilikama

na stolu drvenom stolu ostane fleka od alkohola, preseccite jedan krompir na pola i dobro istriljajte to mesto.

Ako primetite da se u kuhinji ili u kupatilu voda zadržava u odvodnim cevima, s vremena na vreme u odvodne slavine ili u kadu uspite jedan decilitar **sonne kiseline**. Kiselina će rastvoriti nakupljeni kamenac i sve organske otpatke koji su se zadržali u cevima. Možete koristiti i koka kolu, samo sipajte 2 litra **koka kole** uveče u sudoperu.

Sveća u svećnjaku će duže goreti ako oko fitilja, pre nego što je zapalite, stavite malo soli. Sveće će duže goreti i trajati ukoliko ih držite nekoliko dana u frižideru. Predebela sveća može se lako istanjiti ako se njen donji kraj stavi pod mlaz vrele vode. Stavljajući je u svećnjak dok je još meka, ona će dobiti potrebnu debljinu.

Kad **ključ** počinje da zapinje u bravi, nikako ne valja upotrebiti silu. Rezultat tad može biti da se on zalomi. Umesto toga ključ treba namazati parafinom (sveće) i onda otključavati bravu. Može da posluži i kap lakog ulja za podmazivanje mašina za šivenje.

Insekte odbija jak miris kafe, kao i vodka. Sa praznih bočica od parfema skinite poklopac i stavite u ormar i tako se sigurno otarasite **moljaca**.

Kese od hartije koje se obično bacaju, mogu dobro da posluže za ostavljanje vuneni šalova, rukavi i čarapa preko leta. Ako u njih stavite malo naftalina i dobro zatvorite sačuvaće vunene stvari od moljaca.

Od delova šarenih haljina koje više ne nosite možete napraviti **torbice i vrećice** za ostavljanje tankih čarapa, pojaseva i raznih sitnica kojih u domaćinstvu uvek ima na pretek.

Ako **lomljive stvari** šaljete poštom, zamotajte ih u vlažan novinski

papir. Zalepiće se, i tako ćete sačuvati lomljivu pošiljku.

Daščica za luk se vremenom iskrivi. Ispravljanje je jednostavno. Daščicu treba dobro navlažiti vodom, a zatim staviti neki težak predmet koji će prekriti celu površinu. Ostaviti da stoji 24 sata.

Ukoliko prilikom **prepravke haljina** treba da oparate šavove, to ćete najbolje uraditi žiletom. Da se ne biste posekli, jednu stranu žileta čvrsto uglačite u **čep od plute**. Prsti će na taj način imati sigurniji oslonac, a pozezi žiletom će biti precizniji.

Izgrebano staklo ili plastika na časovniku izglaćaće se na sledeći način: u mali tanjir staviti po pola pepela od cigarete i talka, vrlo malo alkohola i u tu smešu umočiti vatu i uporno trljati staklo. Na kraju ga očistiti vatom natopljenom alkoholom.

Ako postoji sumnja da vam **plinska boca ili crevo** propušta gas, **ne-vojte** to proveravati primičući zapaljenu šibicu jer to može biti opasno. Poslužite se **radije** jednim sunderom natopljenim u dobro sapunjavu vodu pa njime pređite sumnjiva mesta. Ako se pojave vazdušni mehurići značete da je to mesto gde gas izlazi.

Pogrešno nalepljenu marku na pismu želite da odlepate, a da se ona pritom ne ošteti. Evo kako: stavite ispod i iznad mesta gde je marka nalepljena komadić hleba pa taj "sendvič" pritisnite nečim teškim i ostvite da tako stoji desetak minuta. Marka će se odvojiti, a lepak se neće oštetiti.

Ako se **krpa od jelenske kože** (za brisanje prozora i automobila) ukruti, to znači da je izgubila svoju prirodnu masnoću zbog ispiranja u vodi sa

savremenim deterđentima. U tom slučaju treba je potopiti u mlaku vodu i dobro natrljati dobrim, starim, domaćim sapunom koji sadrži masnoću. Kad se izgnjavi tako da sve bude u peni, ostavite je tako pola sata, pa potom isperite opet u mlakoj vodi.

Da bi se **oštri delovi makaza** zaštitili da se ne istupe ili da se neko neoprezan njima ne povredi postoji jednostavno rešenje: treba uzeti komadić gumene ili plastične cevi takvog prečnika koji će omogućiti da se cev bez većeg zapinjanja navuče na oštre delove makaza – sve do samih prstena za držanje prilikom rada.

Običan naprstak od plastike može začas da se preobrati u malo **"jastučić"** za igle. U naprstak treba ubaciti komad plute u koju će se zabadati vrhovi igala.

Da bi **konac**, uglavnom onaj kojim se prišiva dugmad, bio čvrst i duže trajao, treba ga pre upotrebe provući dva-tri puta kroz vosak.

Razbije li vam se neki stakleni ili keramički predmet, opasne sitne delice najlakše ćete pokupiti **navlaženom pamučnom vatom**. Njom pređite preko cele površine na kojoj postoji opasnost od zaostalih delića – one će se same uhvatiti na vatu. Sve zajedno umotajte u novine i bacite.

Pukotine na nameštaju od drveta mogu se začepiti ubacivanjem žutog (pčelinjeg) voska, pa ga zatim izravnati sa površinom nameštaja pomoću zagrejanog peroreza.

Kad **farbate prozore**, na oknima ostaju tragovi koji se kasnije mogu teško otkloniti. Namažite, pre nego što počnete da bojite, ivice okna prepolvljenom glavicom crnog luka ili sirćetom i boju ćete posle lako ukloniti.

Plastične **čase od jogurta**, kiselog mleka ili pavlake možete kasnije koristiti kao čase za piknik. Takođe, mogu se koristiti kao ukrasi za vrtno zabave,

tako što se oblepe ukrasnim papirom ili nalepticama, izbuši se nekoliko rupa na dnu kroz koje se provuče gumičica za tegle ili kanap.

Kutija za jaja može da se koristi na više načina. Pošto dobro skuplja vlagu, njome možete obložiti dno kесе za smeće ili je koristiti kao podmetač za mokru obuću. Možete je koristiti za potpalu, a ako nemate drugih ideja – kao paletu za tempere, jer je ne morate prati.

Možete iskoristiti **pirinač** da osušite elektronske uređaje tako što ćete uređaj staviti u posudu punu pirinča i ostaviti ga preko noći.

Stare čarape možete koristiti da zaštitite obuću u toku krečenja.

Nalepnice se lako skidaju ako samo nju premažete razređivačem. Vodom ili acetonom lako možete skinuti preostali lepak od nalepnice. Ako to ne funkcionise, sa svih površina, lepak od nalepnice lako se skida ako ga prelepate **krep trakom**, pređete preko nje ivicom novčića nekoliko puta, pa je zatim skinete. Ukoliko ostane lepak, postupak ponovite sa novim parčetom krep trake.

Ukoliko je **CD prljav** ili malo izguban, pokušajte da ga blago istriljate papirnim ubrusom na koji ćete prethodno staviti malo paste za zube. Nakon toga uklonite pastu što bolje, kako ne bi pokvarili čitač.

Plastične kutije za hranu dobre su za odlaganje igala, dugmića i drugih sitnica. Kutije od cipela možete takođe koristiti za sortiranje alata ili čuvanje stvari.

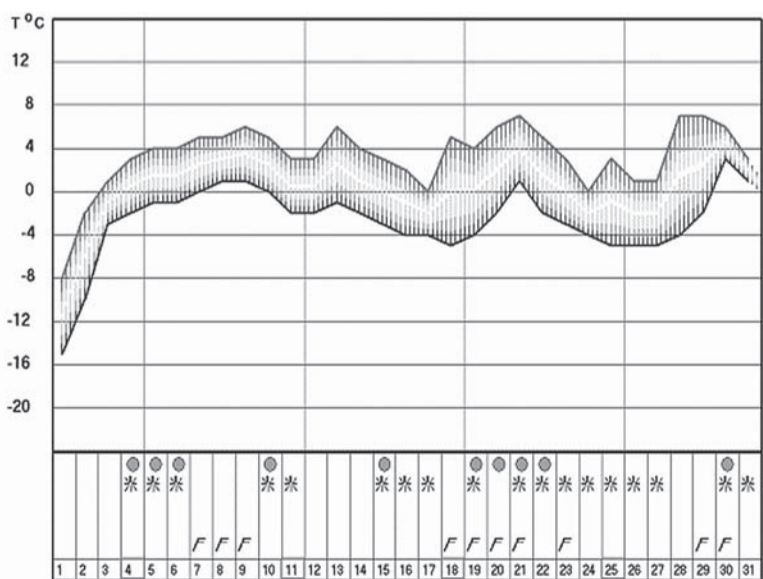
U ostavu ili ormar možete staviti **cev ili drvenu motku** na koju ćete okačiti sve sprej boce ili kravate, marame i ešarpe.

Tegle mogu služiti za čuvanje začina, umesto vaza ili za odlaganje olovaka. **Konzerve od kafe** možete koristiti umesto saksija.

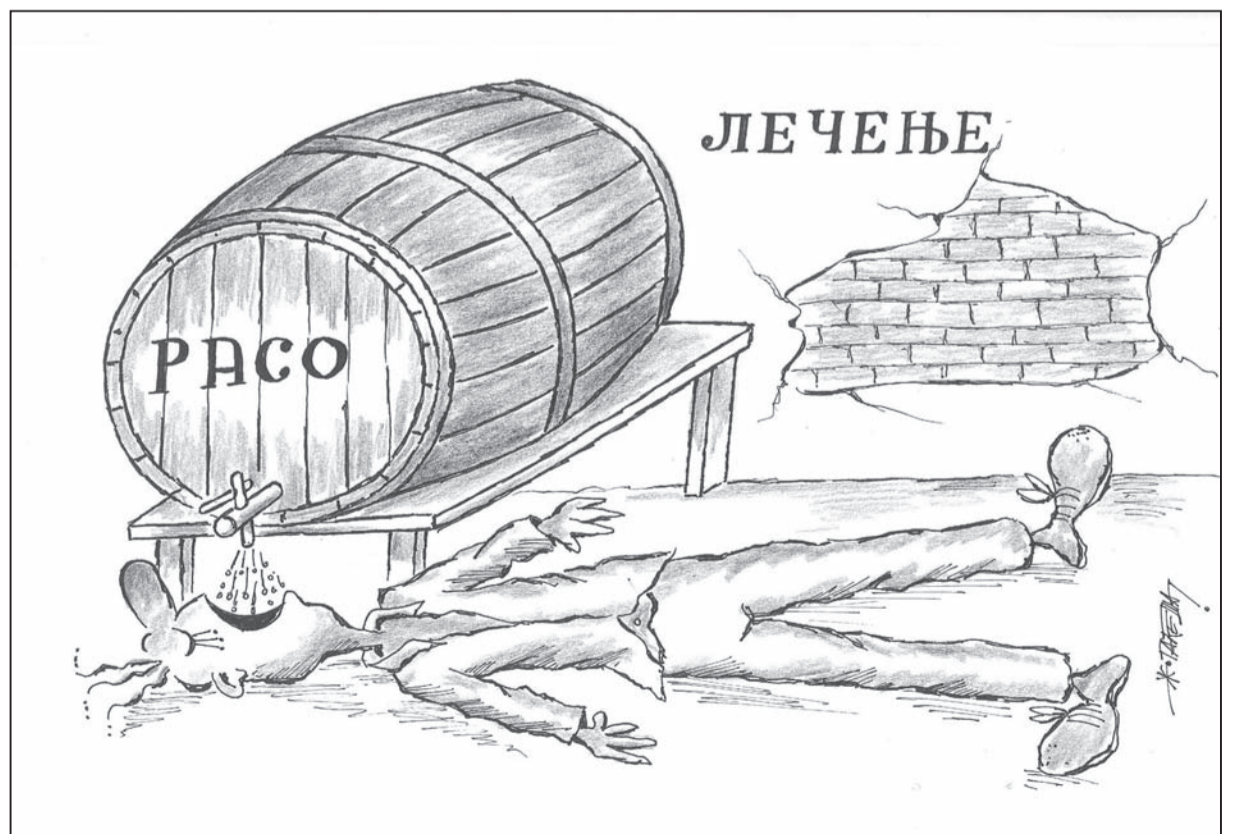

Sveća duže traje ako odstoji u frižideru

Prognoza vremena do kraja januara

☁ ГРМЉАВИНА ☁ КИША ☁ МАГЛА ☁ СНЕГ / ВЕТАР – МАКСИМАЛНА ТЕМП. – МИНИМАЛНА ТЕМП.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 29. 12. 2014. do 9. 1. 2015.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

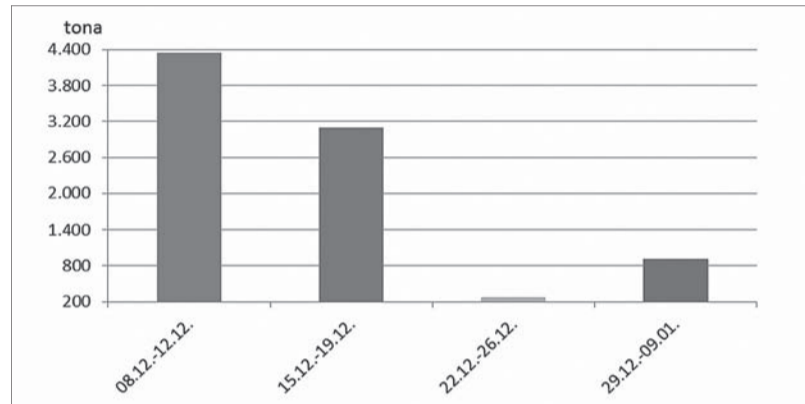

Iako su u pitanju dve kalendarske nedelje u periodu od 29.12.2014.-09.01.2015., ovaj izveštaj, kao posledica praznovanja i velikog broja neradnih dana, ima karakter nedeljnog izveštavanja sa robno-berzanskog tržišta u Novom Sadu. Ostvareni količinski obim prometa od

920 tona je u porastu za 73,58%, u odnosu na prethodni izveštaj, dok je vrednosni obim prometa od 15.532.000,00 dinara, u odnosu na nedelju od 22.12.-26.12.2014., veći za 82,73%. Trgovalo se samo kukuruzom i pšenicom. Da nije bilo bitnijih dešavanja sa sta-

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2014.	425	16,17-16,50	225	16,17-16,50	+2,11%
Kukuruz, rod 2104. (gratis lager)	600	15,84-16,61	500	15,84-16,61	-
Pšenica rod 2014. (gratis lager)	95	23,65	95	23,65	-

Količinski obim prometa u poslednje četiri nedelje

PRODEX

Rast cene kukuruza u novoj kalendarskoj godini prouzrokovao je i rast indeksne vrednosti PRODEX-a. Ovaj berzanski indeks na današnji

dan beleži indeksnu vrednost od 208,24 poena, što je za 0,83 indeksnih poena više nego krajem prošle godine.

novišta cenovnih pomeranja verovatno bi i samo izveštavanje imalo karakter pukog statističkog podatka o prometovanim startnim količinama za novu 2015. godinu. Ovakvo, tržište kukuruza je sa novom kalendarskom godinom odmah reagovalo u kontekstu promene cenovnog trenda žutog zrna. Pred sam kraj 2014.godine, cena kukuruza je nastavila sa trendom pada, jer je registrovan samo jedan posao berzanske kupoprodaje i to po ceni od 15,84 din/kg, sa PDV-om (14,40 din/kg, bez PDV-a), pri čemu je prodavac, kao dodatna povoljnost, bio oslobođen i troškova lagera do kraja ja-

nuara. Međutim, već tokom prve nedelje 2015.godine, na "Produktnoj berzi" u Novom Sadu je prometovano 225 tona kukuruza i to po prosečnoj ceni od 16,46 din/kg, sa PDV-om (14,97 din/kg, bez PDV-a), što je za 2,11% više nego krajem 2014.godine. U prilog konstataciji o rastu cene ide i podatak da je na zatvaranju ovonedeljnog trgovanja registrovana i cena od 15,10 din/kg, bez PDV-a, ali uz klauzulu gratis lagera do kraja januara. Razlozi ovakvog rasta cene s početka godine, leže u činjenici da su se otvorile perspektive novih izvoznih aranžmana, što je značajno izvršilo pritisak na stra-

ni tražnje i omogućilo pomenuti cenovni rast. Na aktiviranje izvozne tražnje svakako je uticao i blago slabljenje kursa domaće valute.

Za razliku od tržišta kukuruza, tržište pšenice trenutno ne pokazuje znake cenovnog oporavka. Krajem prošle godine, registrovan je jedan jedini posao kupoprodaje hlebnog zrna, u količini od 95 tona, po ceni od 23,65 din/kg, sa PDV-om (21,50 din/kg, sa PDV-om), uz klauzulu gratis lagera do kraja februara. Ponude po istoj ceni, za promptnu isporuku, registrovane početkom 2015.godine, nisu naišle na afirmativni odgovor kupaca.

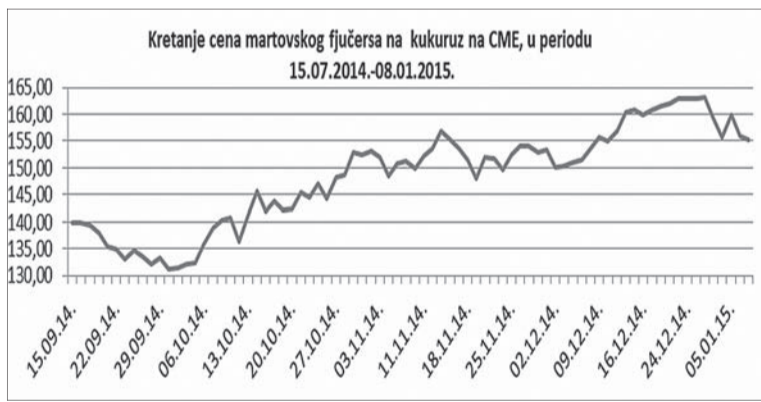
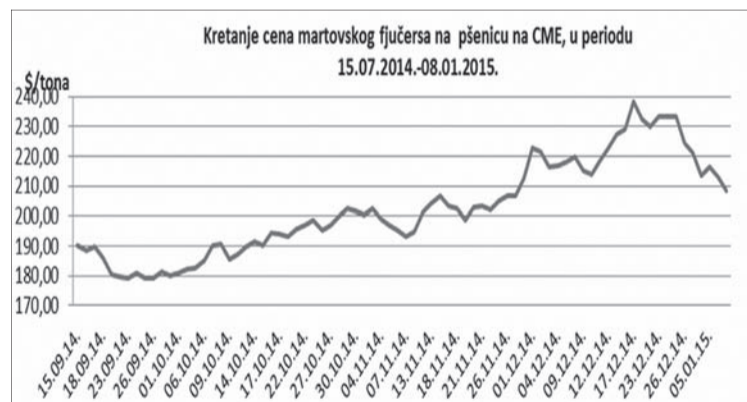

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP MART 2014.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	213,56 \$/t	216,42 \$/t	216,42 \$/t	212,90 \$/t	208,34 \$/t
Kukuruz	155,74 \$/t	159,84 \$/t	159,84 \$/t	155,98 \$/t	155,19 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
170,69 EUR/t (futures mar 14)	136,24 EUR/t (futures mar 14)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
190,75 EUR/t (futures jan 14)	158,00 EUR/t (futures jan 14)

Vrednosti žitarica na evropskim berzama, u proteklih nedelju dana zabeležile su uglavnom skokove. Martovski fjučers na kukuruz u Budimpešti je skočio za 2,71%, dok je ista kultura na berzi u Parizu vrednosno ojačala za 0,16%. Martovski fjučers na pšenicu u Budimpešti je skočio za 3,05%, dok je ista kultura u Parizu, a i jedina koja zabeležila pad, oslabila za 4,74%

Aktivnosti na svetskom tržištu pšenice i kukuruza su u poslednjih 10-15 dana uglavnom bile u senci novogodišnjih praznika, pa je takva bila i aktivnost na istim. Zabrinutost se javila oko uticaja hladnog vremena na useve pšenice u SAD-u. Naglašavajući zabrinutost oko

stanja useva američke pšenice, meteorolozi ukazuju da bi moguće „artik“ vreme moglo da ošteti trećinu polja pod usevima SRW pšenice, naročito usled manjka snežnog pokrivača.

Nakon nedavnog kineskog odobrenja uvoza MIR 162 GM kukuruza, trgovci su

prijavili da kineski kupci aktivno traže tovarne kukuruza od američkih destilerija sušenog zrna (DDG).

Cena kukuruza je u proteklih deset dana pala za 3,00%, dok je vrednost pšenice zabeležila pad, koji je iznosio 5,81%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, jan 14	368,33 \$/t	382,00 \$/t	382,00 \$/t	386,78 \$/t	383,98 \$/t
Sojina sačma, jan 14	356,40 \$/t	369,00 \$/t	369,00 \$/t	368,50 \$/t	361,30 \$/t

Zrno soje je vrednosno jače za 0,71%, dok je pad cene sojine sačme iznosio 2,22%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivjovic@limagrain.com
www.limagrain.rs

VOĆE 5.1.2015.-12.1.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	140.00	150.00	150.00	rast	vrlo slaba
2	Banana (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	105.00	110.00	105.00	bez promene	dobra
3	Dunja (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	110.00	110.00	110.00	-	vrlo slaba
4	Grepfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	100.00	95.00	bez promene	slaba
5	Grožđe (belo ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	220.00	220.00	220.00	rast	vrlo slaba
6	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	bez promene	prosečna
7	Jabuka (Delišes ruž.)	Domaće	kg	70.00	80.00	70.00	rast	vrlo slaba
8	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	55.00	75.00	60.00	bez promene	prosečna
9	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	45.00	65.00	55.00	bez promene	prosečna
10	Jabuka (Jonagold)	Domaće	kg	45.00	55.00	50.00	bez promene	slaba
11	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	45.00	55.00	50.00	bez promene	slaba
12	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	55.00	80.00	60.00	rast	vrlo slaba
13	Jagoda (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	850.00	850.00	850.00	-	vrlo slaba
14	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	125.00	130.00	130.00	rast	vrlo slaba
15	Kruška (Viljamovka)	Domaće	kg	90.00	100.00	100.00	pad	vrlo slaba
16	Kruška (ostale)	Domaće	kg	90.00	100.00	100.00	pad	vrlo slaba
17	Kruška (ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	150.00	170.00	160.00	bez promene	vrlo slaba
18	Lešnik (očišćen)	Uvoz(uvoz)	kg	1200.00	1300.00	1200.00	bez promene	slaba
19	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	110.00	105.00	pad	dobra

POVRĆE 5.1.2015.-12.1.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	30.00	35.00	30.00	bez promene	vrlo slaba
2	Boranija (žuta)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	250.00	250.00	pad	vrlo slaba
3	Brokola (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	160.00	220.00	180.00	bez promene	slaba
4	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	110.00	120.00	110.00	rast	slaba
5	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	35.00	40.00	35.00	bez promene	prosečna
6	Dinja (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	210.00	220.00	220.00	-	vrlo slaba
7	Karfiol (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	140.00	130.00	bez promene	vrlo slaba
8	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	60.00	60.00	-	vrlo slaba
9	Kelj pupčar (sve sorte)	Domaće	kg	140.00	150.00	150.00	bez promene	vrlo slaba
10	Krastavac (salatar)	Uvoz(uvoz)	kg	150.00	170.00	150.00	bez promene	vrlo slaba
11	Krastavac (salatar)	Uvoz(uvoz)	kg	125.00	130.00	130.00	rast	slaba
12	Krompir (beli)	Domaće	kg	30.00	380.00	35.00	bez promene	prosečna
13	Krompir (crveni)	Domaće	kg	30.00	35.00	35.00	rast	dobra
14	Kupus (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	55.00	55.00	55.00	bez promene	vrlo slaba
15	Lubenica (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	320.00	320.00	320.00	-	vrlo slaba
16	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	250.00	280.00	250.00	bez promene	prosečna
17	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	20.00	25.00	20.00	pad	vrlo slaba
18	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	22.00	30.00	25.00	bez promene	dobra
19	Paprika (Babura)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	220.00	180.00	bez promene	vrlo slaba
20	Paprika (ljuta)	Uvoz(uvoz)	kg	400.00	450.00	400.00	bez promene	vrlo slaba
21	Paprika (ostala)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	220.00	190.00	pad	vrlo slaba
22	Paprika (šilja)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	220.00	180.00	bez promene	vrlo slaba
23	Paradajz (chery)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	280.00	280.00	bez promene	vrlo slaba
24	Paradajz (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	140.00	140.00	140.00	bez promene	slaba
25	Pasulj (beli gradištanac)	Uvoz(uvoz)	kg	240.00	250.00	250.00	rast	prosečna
26	Pasulj (beli tetovac)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	370.00	300.00	bez promene	slaba
27	Pasulj (beli)	Domaće	kg	220.00	240.00	220.00	bez promene	prosečna
28	Pasulj (šareni)	Uvoz(uvoz)	kg	240.00	250.00	250.00	bez promene	prosečna
29	Pasulj (žuti)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	300.00	300.00	bez promene	vrlo slaba
30	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	150.00	180.00	160.00	pad	vrlo slaba

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	16.00	17.00	16.00	-	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	17.00	19.00	18.00	-	dobra
2	Lucerkino brašno (min 15% proteina)	džak 25kg	Domaće	kg	45.00	55.00	49.00	-	slaba
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	26.00	25.00	-	slaba
4	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	75.00	80.00	77.00	-	prosečna
5	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	-	prosečna
6	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	40.00	45.00	43.00	-	prosečna

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	17.00	19.00	18.00	-	dobra
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	18.00	20.00	19.00	-	prosečna
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	26.00	25.00	-	slaba
4	Sojino zrno	džak 50kg	Domaće	kg	50.00	60.00	55.00	-	slaba
5	Stočni ječam	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	26.00	25.00	-	slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	14.00	15.20	15.20	-	dobra
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	14.00	15.20	15.20	-	dobra
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	19.70	21.50	21.50	-	prosečna

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	300.00	320.00	300.00	-	slaba
2	Junad	>480kg	sve rase	200.00	230.00	220.00	bez promene	slaba
3	Krave za klanje	sve težine	HF	120.00	130.00	130.00	-	vrlo slaba
4	Krave za klanje	sve težine	SM	150.00	160.00	160.00	-	vrlo slaba
5	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	130.00	130.00	130.00	bez promene	vrlo slaba
6	Prasad	16-25kg	sve rase	250.00	250.00	250.00	bez promene	prosečna
7	Tovljenici	80-120kg	sve rase	150.00	160.00	160.00	pad	prosečna

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Pančevo stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Prasad	16-25kg	sve rase	kg	250.00	250.00	250.00	bez promene	slaba
2	Prasad	<=15kg	sve rase	kg	250.00	260.00	260.00	bez promene	vrlo slaba
3	Tovljenici	80-120kg	sve rase	kg	170.00	180.00	180.00	bez promene	vrlo slaba

INĐIJA • PLANOVI AGENCIJE ZA RURALNI RAZVOJ U 2015. GODINI

Posredujemo između paora i države

Agencija za ruralni razvoj opštine Indija osnovana je 2008. godine kao društvo sa ograničenom odgovornošću sa ciljem da poboljša kvalitet života i rada u ruralnim područjima opštine. Tokom prošle godine njeni predstavnici su učestvovali na raznim seminarima gde su predstavili opštinu kao primer dobre prakse sa uspešno realizovanim projektima i odličnim odnosima sa poljoprivrednicima, zbog kojih su i osnovani. **Biljana Zec Radosavljević**, direktorica agencije ističe da su zadovoljni poslovanjem i funkcionisanjem u 2014. godini i najavljuje dalju promociju i nove projekte za ovu godinu.

Osnovno i najvažnije jeste da održimo nivo saradnje sa poljoprivrednicima kakvu smo do sada imali, pre svega nastavićemo da ih informišemo o svim novinama koje se tiču poljoprivredne proizvodnje i ruralnog razvoja i da im pružamo tehničku pomoć kako bi registrovali i obnovili svoja gazdinstva i time sebi obezbedili subvencije i podsticaje Republike i Pokrajine. Održavaćemo i obnavljati našu bazu podataka jer smo po tome jedinstveni, pre svega deo koji se odnosi na informisanje poljoprivrednika putem SMS poruka - istakla je ona i napomenula da su krenuli sa predstavljanjem rada agencije drugim opštinama i gradovima kao primer dobre prakse kako bi se što više sličnih ili istih agencija osnovalo u Srbiji i to sve u saradnji sa Stalnom konferencijom gradova i opština.

U zavisnosti od otvorenih konkursa apliciraćemo za projekte koji se tiču ruralnog razvoja i nastavićemo sa realizacijom započetih projekata u narednom periodu a to je projekat LEADER iz kojeg je proizišlo formiranje Lokalne akcione grupe SremIN, strategija ru-

Biljana Zec Radosavljević

ralnog razvoja teritorijalnog partnerstva i u toku je realizacija projekata iz strategije po prioritetima kao i prekogranični projekat sa Hrvatskom „Doprinos poljoprivrede čistom okruženju i zdravoj hrani“ - navodi Biljana Zec Radosavljević.

U saradnji sa zadrugama, mesnim zajednicama, NVO sektorom i poljoprivrednicima Agencija će tokom 2015. godine organizovati edukacije i stručna predavanja u skladu sa njihovim potrebama.

Nastavićemo saradnju sa javnim preduzećima i institucijama opštine, pokrajinskim sekretarijatima, ministarstvima, regionalnim agencijama i drugim višim nivoima vlasti kako bi se poboljšali uslovi za život i rad na selu a pre svega kako bi poljoprivrednicima obezbedili od Republike i Pokrajine ono što im pripada i u tome smo iz godine u godinu sve bolji poručila je na kraju Biljana Radosavljević direktorica Agencije za ruralni razvoj opštine Indija.

M. Balabanović

ŠID • NIKOLA STOJECKI, RATAR

Zadovoljan lanjskim rodnom

- Prinos kukuruza bi bio i veći da su vremenske prilike bile bolje, odnosno da nije bilo obilnih kiša i niskih temperatura - kaže Nikola Stojekić

Poljoprivrednik **Nikola Stojekić** iz Šida, iako obrađuje samo jedno jutro zemlje, ističe da je, bez obzira na to što je protekla godina bila kišovita i što vremenske prilike nisu pogodovale poljoprivrednim kulturama, ipak zadovoljan rodom kukuruza.

Sa tog jednog jutra proizveo sam osam tona, a s obzirom na veliku vlažnost klipa nisam žurio sa berbom. Nisam želeo da preranom berbom upropastim rod jer bi takve klipove kasnije mogla da napadne

plesan na tavanu. Zato sam strogo vodio računa o vlažnosti, svaki dan sam bio na njivi i pregledao ono što je rodilo. I pored toga, ipak je bilo klipova na kojima se na vrhovima pojavila plesan, tako da sam takve primerke morao mehanički da odstranim. Prethodno sam kukuruz odneo da mu se utvrdi vlažnost i ona je iznosila 23 odsto. Posle više dana sunca i vetra pala je na 18 odsto i tek tada sam krenuo u berbu - kaže poljoprivrednik iz Šida Nikola Stojekić, dodajući da su ga, prema

Nikola Stojekić iz Šida

Kukuruzi na sigurnom, pod čardakom

gruboj računici, ulaganja u prošlogodišnju proizvodnju kukuruza koštala nešto više od 50.000 dinara.

Zahvaljujući svom dugogodišnjem iskustvu u poljoprivredi, Nikola je od početka primenjivao sve potrebne agrotehničke mere, dobro je đubrio zemlju i na vreme je prihranjivao rod.

Zahvaljujući svemu tome hibrid „NS 60-30“ se pokazao kao izuzetno dobar, a prinos bi sigurno bio i veći da su vremenske prilike bile bolje, odnosno da nije bilo obilnih kiša i niskih temperatura. U svakom slučaju, biće dovoljno za ishranu stoke, tovljenika i živine, a ostaje nešto i za prodaju na proleće - ističe Nikola Stojekić iz Šida, napominjući da će od ove godine pored kukuruza početi da seje i soju.

S. M.

Da zajedno postignemo više!

KWS – proizvođač semenskog kukuruza sa najbržim rastom.

Znanje: korisni i iskreni saveti kvalifikovanih stručnjaka

Poverenje: proizvođači su nam već poklonili poverenje na 2,6 mil ha u Evropi

Uspeh: jedan od najvećih selekcionih programa u Evropi

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856

